

DIVADELNÍ HRY PROVĚŘENÉ JEVIŠTĚM

Počínaje číslem 1/2002 jsme přílohu časopisu Amatérská scéna vyhradili textům divadelních her pro dospělé, výběru zajímavých a kvalitních her, které vznikly v tvůrčích dílnách amatérských divadelních souborů či jejichž autoři jsou členy těchto souborů, namnoze jejich vůdčími osobnostmi. Většina z textů, které vám na těchto stránkách nabídneme, takzvaně prošla – byla prověřena jevištěm, a to úspěšně, a až na výjimky slavila úspěch na některé z klíčových přehlídek amatérského divadla v ČR, včetně Jiráskova Hronova.

U každého publikovaného textu naleznete dramaturgický pendant, coby pomůcku pro potencionální inscenátory, poukazující na kvality i úskalí divadelní hry.

Kontakty na autory a původní inscenátory jsou k dispozici na IPOS-ARTAMA u dr. Milana Strotzera – tel.: 02/6121568-7, e-mail: artama.divadlo@volny.cz.

Třetím textem v této řadě her pro dospělé prověřených jevištěm je hra Jiřího Zedníka **Váš nás nezajímá**. Je z roku 1999. Poprvé byla nastudována v autorově režii souborem Rohlík ideální šipkař Teplice při DK Olympie Krupka. V roce 2000 byla úspěšně uvedena na Divadelní Třebíči. Soubor zde získal cenu za autorský přínos.

Jiří Zedník, nedílná součást divadelního spolku Rohlík ideální šipkař, 37 let, dělník, ženatý, syn 16 let. Píše od roku 1986. Většina jeho her byla inscenována v autorově režii teplickou divadelní společností „Rohlík ideální šipkař, venkovské divadlo španělského typu z města“. *Nashledanou pane Berkožka* (1987), *Stačí zavolat* (1988), *Moje Marie* (1989), *Kdo ví kdo ještě* (1992), *Léto aneb Velká vlastenecká hra* (1997), *Váš nás nezajímá* (1999), *Tady někde končí sranda* (2001), pro rok 2002 přichystal soubor premiéru hry s pracovním názvem „*Marie s Marií a Marie s Marií*“.

Dalším textem prověřeným jevištěm je scénář **Černá panna**, který autorka Pavla Dombrovská připravila a uvedla ve své režii a s vlastní hudbou v premiéře v D-Dílně Studia Dům v roce 1996. Ve stejném roce se soubor s Černou pannou úspěšně zúčastnil Šrámkova Písku, národní přehlídky mladého divadla. Odtud byl nominován na Jiráskův Hronov. I zde se dostalo inscenaci uznání. **Pavla Dombrovská** byla členkou Studia Dům Brno, divadelního souboru pojatého současně jako divadelní škola, vedeného Evou Tálskou, režisérkou divadla Husa na provázku. D-Dílna byla vytvořena k tomu, aby v ní členové a současně žáci Studia Dům pracovali na svých vlastních, původních projektech. Černá panna byl jedním z nich. P. Dombrovská (nar. 1971) absolvovala divadelní vědu na filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, se svým manželem založila a provozuje divadlo Líšeň v Brně, kterému nyní vévodí jejich 14měsíční měsíční syn Štěpán.

(MS)

DRAMATURGICKÝ PENDANT KE HŘE OD JIRÍHO ZEDNÍKA SEPSANÉ VÁŠ NÁS NEZAJÍMÁ

Mnohé o textu hry VÁŠ NÁS NEZAJÍMÁ prozradí skutečnost, že titul je odvozen od jedné repliky postavy *Slečny*, která chce ústřední dvojici předvést orgasmus, když dvojice před tím *Slečně* předvedla svůj (pardon, nebyl to orgasmus, ale pouhý pokus o předvedení). Jenže do sebe zahleděnou dvojici orgasmus někoho jiného nezajímá. Nezajímá proto, že jejich orgaistické vyšínutí se a vznášení se pramení ze sebestřednosti a nezájmu o vše kromě sebe sama – což je téma hry – zde přenesené tvarované pomocí nově vymyšleného českého slova **LENÍ**. To není prázdné žertování, ale jistá snaha o to, aby slovo, místo činu, fyzického jednání, stvořilo bytí bez ohledu na konkrétní realitu. Prostě přesvědčení, že fyzický prožitek přes všech pět smyslů se může udát, musí se udát,

namluvení si, že se prožitek právě děje, pouze na základě slova a ne skutečnosti bytí realizovaného v čase a prostoru (nakonec i Bible má premisu slova jako činu). Dále pak platí, že samotný fakt orgasmu je natolik provokativní, že divák přes tuto komickou exhibici je ochoten vzít vážně i to, že celý svět se skrývá a existuje jak v představě postav, tak v tom, jak postavy své představy vytváří chováním v uzavřené enklávě pokoje. Lze tudíž hovořit o modelu individuality a následně společnosti nějakým způsobem deprivované, nebo o vyprázdněném ostrovu duchovního bytí.

To není prázdné žertování, ale jistý pokus. Mohu se mýlit, ale soudím, že více než o zachycení světa kolem nás ve smyslu obrazu dění, jde především o pojmenování mechanismů, které tento obraz světa, a následně svět sám, vytváří. Proto princip slova jako činu, slova jako přesvědčovacího či donucovacího prostředku typu cukru a biče. Proto také text, aby se nestal sám o sobě nefunkčním a směšně nepřesvědčivým, používá k modelování mechanismů rozličné prvky. Jedny vycházejí jako by z dadaistického arzenálu, druhé ze zcela vážně míněných klišé z masmédií a reklam a slovníku psychoanalytických animátorů.

Jedna z možností, jak také do textu hry VÁŠ NÁS NEZAJÍMÁ vstoupit, je respektování premisy, že **banalita je sestra mýtu**. Banalita, kterou lehce dešifrujeme, když se nás netýká, když se v ní topí kdosi jiný, tak táž banalita se snadno promění v dojemnou pravdu ve chvíli, kdy se stává naším osobním životem. Pak nastává známý koloběh věčného opakování, utkávání pevné pavučiny, do které spoutáváme sami sebe v přesvědčení, že právě teď jsme udělali vše pro to, abychom konečně vykročili do skutečného života, nebo dokonce, že ve skutečném životě už jsme. Zachycení v pavučině osobních představ o osobitém pohybu vpřed pak *hledíme do sebe a zvnitřku hledíme na svět*, místo abychom, když nastane zádrhel, nejprve *pohlédli na sebe zvenčí a pak nahlédli do světa*, abychom zjistili, kdeže je náš pevný bod.

Obsahovou banalitu textu VÁŠ NÁS NEZAJÍMÁ na vás chrlí dramatické postavy jako nenaplněný sen, zde v textu však vydávaný za bohatý, tedy nutně neustále oslavovaný dennodenními výročími, doprovázenými vydatnou sprškou nicotností. Neschopnost koupit si lístek nejen *do světa*, ale dokonce koupit si lístek *k sobě* a vydat se za prozřením, je vydáván za přednost. Přesněji řečeno, tato neschopnost není vnímána jako neschopnost ani jako přednost, ale jako fakt, že lístky už byly koupeny. Příkladem za všechny budiž ona zvláštní, nicméně formálně vnější proměna z Němce na Čecha. Samozřejmě nelze pominout ani drobné prvky charakteru mýtického směřující k obrazu života a smrti, byt jsou zde prezentovány v duchu tématu, tedy záměrně poklesle.

Vše, o čem byla výše řeč, je v textu VÁŠ NÁS NEZAJÍMÁ tu explicitně tu implicitně obsaženo. Každopádně jde o text zajímavý, i když pravděpodobně ne zcela ujasněný. I při objektivním konstatování, že u textů typu výpověď-zpověď-hravost lze těžko cosi vymezovat, se zde projevuje jistá nedotaženost: tématu i zachycení tématu, což není totéž. Příkladně, pokud se začnete důsledně zabývat expozicí zjistíte, že nejspíše končí teprve příchodem postavy *Dudý*, což je v polovině textu. Nebo přistoupíte na to, že expozicí je celá hra, a první jednání má začít explotovat v divácích až po skončení představení, prostě, že si jej každý divák napíše sám. Nebo vzhledem k principu zápisu – včetně lexika a syntaxu – přistoupíte na možnost, že žádná expozice není, ale začíná se v první třetině hry a končí v druhé třetině hry bez ohledu na skutečnost, že motiv smrti a koloběhu opakování (přes všechnu záměrnou pokleslost) je dokončen a nastolen jako paradox nepoučitelnosti lidského rodu, tedy paradox bytí. Text VÁŠ NÁS NEZAJÍMÁ nelze zaškatulkovat nebo přiřazovat k pravděpodobné podobnosti nějakého žánrového směřování. Pokud si například někdo vezme za výchozí etalon interpretace tohoto textu žánr *satyrské drama*, nikdo mu to nemůže vyvrátit. Jediné, co lze určitě konstatovat je, že jde o druh textu, který je otevřený vzhledem k interpretaci, která má možnost dotvářet naznačené. Vzhledem k textu spíše škrtat než dopisovat, což směrem k realizaci značí, že dotvoření tématu autora a osobních témat interpretů – která jsou předpokladem – stojí na hereckých dovednostech, a následně schopnostech najít a zvládnout prostředky ke sdělení směřující. Na první pohled se zdá, že hravost až klaunerie je nutností, ale zrovna tak lze připustit vážnost až psychologickou a realisticou drobnokresbu, která by paradoxně mohla vytvářet rovinu nadhledu.

Vladimír Zajíc

JIŘÍ ZEDNÍK VÁŠ NÁS NEZAJÍMÁ!

Uprostřed jeviště stojí velice bohatě, ale nevkusně prostřený jídelní stůl plný jídel, pití a pamlsků všeho druhu. Na stole hoří sváteční svícen. Stůl musí působit velice slavnostně, ale zároveň z něj musí být patrná velká míra nevkusy. Na levé straně jeviště stojí křesílko a na pravé stojí lenoška a malý konferenční stolek, na kterém je popelník, láhev vína a dálkové ovládání (pokud možno veliké). U jídelního stolu sedí čelem do hlediště Jürgen, po jeho pravé ruce sedí Václava, jeho žena, po levé ruce sedí Slečna podnájemnice. Všichni tři velice pomalu a způsobně jedí. Občas si někdo z nich nalije víno, či jiný nápoj. Cinkají příbory a sklenice. Po delší chvíli se Slečna mírně zakucká, omluvným způsobem si utře decentně koutek...

Slečna: ... pardon... promiňte...

(J+V si toho vůbec nevšímají, Slečna dál pokračuje s J+V v jídle. Po delší chvíli začne Jürgen zdvořilostní, škrobenou konverzaci.)

Jürgen: *(ke slečně)*

... myslíte že Silvio již dorazil???

Slečna: *(odpovídá Jürgenovi)*

... jistěže... váš syn Silvio je dobrý a rychlý řidič...

Václava: *(k Jürgenovi)*

... drahý předpokládám, že výstavba té koupelny pro hosty bude velmi vhodná.

Jürgen: *(odpovídá Václavě)*

... k té koupelně nemám opravdu nějaký vyhraněný názor...

Slečna: *(k Václavě)*

... opravdu to krásné a známé slovo vymyslel váš muž????...

Václava: *(odpovídá Slečně)*

ano... ano... to krásné nové slovo vymyslel opravdu Jürgen...

(k Jürgenovi)

... že...

(Po delší dobu opět ticho, jen decentní cinkot příborů a skleniček, poté Jürgen odkládá příbor, decentně si utře ubrouskem pusy a vytahuje z kapsy malou úhledně zabalenou krabičku, významně ji pokládá na stůl před Václavu. Václava je překvapená, nechápavě střídavě kouká na krabičku a na Jürgen, pomalu odkládá příbor a decentně si utírá ústa.)

Jürgen: ... to je pro tebe drahá...

(Václava váhavě uchopí krabičku.)

... nó... podívej se prosím... buď tak hodná.

Václava: *(rozbaluje krabičku)*

... myslím, že jsem věděla, že si vzpomeneš.

Jürgen: *(tiskne Václavě předloktí, což jí znesnadňuje rozbalování.)*

... zapomněl jsem snad včera... předevcírem... nebo někdy jindy??

Václava: *(okázale šťastná)*

... ne... to ne... na žádné výročí jsi ještě nikdy nezapomněl.

(rozbalila krabičku, vyndává z ní prsten... vybuchuje radostí, nasazuje si ho na prst, prohlíží si šťastně ruku s prstenem)

... díky... mockrát ti děkuji.

(běží k zrcadlu, celá se prohlíží)

... to je nádhera... a zase mi sluší.

Jürgen: *(vstává od stolu a se skleničkou vína v ruce jde za Václavou k zrcadlu)*

... víš kolikáté výročí je to dnes?...

(políbí Václavě něžně ruku s prstenem a jde ke stolu Václavě dolít její skleničku s vínem)

Václava: ... počkej... včera to bylo... pět tisíc... *(přemýšlí)*

... mám to... je to pětitisící třísté sedmdesáté šesté výročí...

Jürgen: *(přináší Václavě ze stolu právě dolitou skleničku a podává ji Václavě)*

... jsi prostě skvělá... dokonalost sama... máš samozřejmě pravdu je to přesně pět tisíc třista sedmdesát šest dní co jsme se poprvé potkali...

(po té si spolu připijí).

Slečna: *(V podstatě si nějak zjevně při předchozím dialogu Jürgen + Václavy nevšímala. A i nyní v rozporu s tím co bude říkat, se dál bude klidně hrabat v jídle a strkat sousta překotně do pusy. Před tím ovšem na sebe upozorní zdvořilým pokašláním.)*

... promiňte... kdybych bývala jen tušila, že jde o rodinnou oslavu,... že máte tak významné výročí... nebyla bych vůbec...

(odmlčí se)

... zkrátka je mi velice trapně... neměla jsem vaše pozvání vůbec přijmout.

(Jürgen i Václava velice energicky a snaživě začnou Slečně, která zjevně nebude jevit zájem, vysvětlovat, že se spletla. Slečnu to až bude nudit. Neustále jí.)

Jürgen: ... ale to jsou přeci holé nesmysly... to vůbec nesmíte říkat... to proboha neříkejte... jsme rádi, že jste tu.

(k Václavě)

... že?...

Slečna: ... kdepak, nesluší se... aby podnájemník byl přítomen takové to oslavě...

(Jürgen poklekne ke Slečně, bere ji za ruku, Václava si klekne na Jürgenovu židli, naklání se přes stůl, dolévá Slečně víno... oba úpěnlivě žadoní.)

Václava: ... chceme vás tu dneska mít...

Jürgen: ... musíte tu s námi zůstat...

Václava: ... zapomeňte dnes prosím, že jste podnájemník...

Jürgen: ... jste náš host... máme vás dnes rádi... nechceme slavit sami...

Václava: ... nemůžeme slavit sami...

Slečna: *(Na okamžik přestala jíst.)*

... opravdu???

J+V: ... no jistě... jisto jistě.

Václava: *(Z kleku na židli na ni odevzdaně sedá, od energického přemlouvání přechází k citovému, nešťastně vypije skleničku na ex.)*

... víte přeci... že náš syn Silvio musel odjet... a my chceme vzpomínat...

... bude se vám to líbit... uvidíte.

Slečna: ... asi né.?!?

Jürgen: *(Vstává a jde si odevzdaně sednout do levého křesla, naladil se na stejnou notu jako Václava.)*

kdyby jste jen věděla kolik báječných věcí jsme si pořídili.

(Václava ukazuje prsten)

... a kolik přenádherných chvil prožili.

(na dálku si J + V připijí)

J+V: ... a Silvio tu dnes stejně není.

Slečna: *(nyní ani nepřerušuje jídlo)*

... né to nejde... budu muset odejít.

Václava: *(hodně prosebně)*

... kdo by nám naslouchal... kdo jiný by tu s námi chvílku pobyl.

Jürgen: ... copak se vůbec nechcete dozvědět... jak šťastně si tu žijeme?

Václava: ... a jak se máme rádi.

Slečna: ... když já opravdu nevím.

Jürgen: *(sedá si opět ke stolu)*

... mohl bych třeba vyprávět, jak jsem vymyslel to krásné slovo.

Slečna: *(nevěřících)*

... LENÍ?...jó...???

Jürgen: ... no jasně, LENÍ... a mohu také klidně recitovat svou poezii... ukážu vám svou krásnou dlouhou bílou šálu.

Václava: ... budeme zpívat... Jürgen bude určitě mluvit španělsky

Jürgen: ... sí..., claro que sí!

Václava: *(spiklenecky ke slečně)*

... a i já mám pro Jürgenův pěkné překvapení.

Jürgen: *(ke slečně)*

... a kdyby to časově vyšlo... slečno...

(otáčí se k Václavě lišácky)

... Václavo... co???... mohla bys dnes... co říkáš...???

Václava: *(chvilí zaváhá)*

... no jasně... ukážu ji.

Jürgen: *(vyskakuje, pleská se radostí do kolen)*

... to je ale bomba!!!!... Silvio ani netuší... o co přišel

(k Václavě)

... vysvětlím jí to... co???

(ke slečně)

... slečno... její šálu jsme neviděli, jářku dobrých... dobrých sedm oslav.

Václava: ... a dnes... kvůli vám bych ji ukázala.

Jürgen: ... tak có...?????

Václava: ... zůstanete...???

Slečna: *(pokládá příbor, napije se, utírá si ústa ubrouskem,*

J+V ji napjatě sledují)

... přinesla bych klidně i svou šálu...

(Jürgen radostně vyskakuje ze židle a běží na kraj jeviště, kde dává okázale najevo radost.)

Václava: *(rovněž velice potěšena)*

... znamená to tedy... že zůstanete... budete slavit a vzpomínat snámi?

(obrovská změna v chování; skoro vychloubačně)

... víte my s Jürgenem... totiž milujeme šály... můžeme se to zdát podivínské... ale nebýt jedné dlouhé bílé šály... nepoznali bychom se...

(k Jürgenovi)

... že, Jürgen...???

Jürgen: *(již zklidněn, se sklenicí vína v ruce si sedá do lenošky; i na něm je patrná změna v chování; sebestý suverén; průběžně přepíná dálkovým ovladačem co si směrem do hlediště; toto přepínání bude provádět v podstatě každý, kdo si sedne na lenošku)*

... no jistě... a Silvio je ostatně hodný syn, rád tu s námi slaví, naslouchá, líbí se mu náš šťastný život, má krásnou dlouhou bílou šálu..., i slovo LENÍ ho chytlo tak..., jak si to nové slovo zasluhuje.

Slečna: *(opět jí, mluví při jídle)*

... co se týká mě... no já šla vyloženě do kolen..., když jsem to slovo..., to krásné nové slovo slyšela od paní domácí poprvé...

Václava: *(zapaluje si spokojeně cigaretu v dlouhé dámské špičce)*

... jaká domácí... proboha jaká domácí... dnes jsme přeci přítelkyně...

(podává slečně stejnou špičku s cigaretou a zapaluje jí, směje se strojeným smíchem a opakuje...)

... přítelkyně.

Slečna: *(rozesmála se stejně jako Václava, a na dálku přes stůl si připíjejí)*

... přítelkyně.

Václava: *(pořád se obě smějí; k Jürgenovi)*

... jsme přítelkyně...

Slečna: *(připíjí si na dálku s již také směřícím se Jürgenem)*

... jsme přítelkyně.

Jürgen: *(Všichni tři se smějí, Jürgen na dálku pozvedá skleničku a oběma připíjí.)*

... to se povedlo... jsme přátelé.

Slečna: ... ano... ano.

(Tato šílená situace se jen pozvolna uklidňuje. Do toho promluví ještě se trochu smějící Jürgen.)

Jürgen: ... nyní je myslím velice vhodná chvíle provést slečnu naším skvělým životem.

Václava: *(také ještě u ní doznívá předešlé nesmyslné veselí)*

... začala bych tedy já.

(Zvedá se ze židle, posunuje ji kousek od stolu, znovu si na ni sedá obkročmo, zůstává nehybně sedět. Slečna a Jürgen ji se zájmem pozorují, Jürgen si může jít případně dolít víno a pozorovat Václavu z pozdálí.)

Václava: *(po chvílce ze židle energicky vstane přišoupne ji ke stolu a opět si na ni sedne.)*

- ... hotovo...
- Jürgen: ... tak co slečno... všimla jste si...
(*Jde k Václavě a něžně ji políbí.*)
- Slečna: ... né... opravdu né... vůbec ničeho jsem si nevšimla...
- Jürgen: ... no samozřejmě... také jste si ničeho všimnout nemohla...
(*Následující dialog Václavy a Slečny jako by bylo představení samo pro sebe, obě mluví jako by tam Jürgen vůbec nebyl. Jako by se spolu bavily u kadeřnice.*)
- Václava: ... neboť takhle probíhal zcela běžně můj orgasmus..., ještě v době, když byl Jürgen Němec... v době, než vymyslel... to krásné české slovo...
- Slečna: ... LENÍ...???... jdi ty!!
- Václava: ... samosebou... ale pak, když už byl v mých očích velký Čech... to bylo jiný kafe...
- Slečna: ... jdi ty!!!... Němci jsou horší milenci???
- Václava: ... ale houby... . jde i o ty jejich předky...
- Slečna: ... vážně?
- Václava: ... hm... vím to od matky...
- Slečna: ... tedy nejsou lepší milenci
- Václava: kdo?... Němci?...
- Slečna: ... ne Češi...
(*Do toho se netrpělivě vloží Jürgen.*)
- Jürgen: ... počkejte... nechte toho... předvedu jak se to stalo, jak jsem přestal být Němcem, stal jsem se Čechem, jak jsem se oprostil od tíhy předků a stal se dobrým milencem... jak jsem položil základy našeho nového krásného vztahu.
- Slečna: ano... předvedte...
(*k Václavě*)
- ... měla jste pravdu ... jde o skvělou oslavu.
- Jürgen: (*Vstává, jde doprostřed jeviště před S+V, a začne zasněně s přehnanými gesty skoro až se znázorňováním, vyprávět.*)
- ... leželi jsme tenkrát v ložnici a milovali jsme se.
- Václava: (*polohlasem upřesňuje*)
- ... to jsme ještě bydleli v přízemí... neměli jsme bazén... nevěděli nic přesnějšího o vitamínech... prali v běžných prostředcích... žádná budoucnost.
- Jürgen: (*pokračuje*)
- ... leželi jsme... a v tom kolem oken... jako v tom přízemí... při tom milování... projel autobus... plný dětí... ten autobus byl ale bez řidiče... omdlel nebo co... zkrátka ho nebylo vidět...
- Václava: (*opět polohlasně vysvětluje*)
- ... každé jinej... jak Čech... tak Němec... by dožijista začal křičet „tam není řidič“...
- Jürgen: ... dort ist kein Chauffeur...
- Václava: ... nebo „pomoc“...
- Jürgen: ... Hilfe...
- Václava: nebo... zastavte ten autobus.
(*Jürgen přemýšlí*)
- ... zastavte ten autobus.
- Slečna: (*na Jürgen*)
- ... no... ták!
- Jürgen: ... halten sie den Autobus.
- Slečna: no... perfektní... to je přeci ale skvělá zábava.
- Václava: ... že jo.
- Slečna: ... pokračujte prosím.
- Václava: ... ale Jürgen nekřičel, kdepak... on pomalu opustil naše lože a začal recitovat jen tak z voleje... svou první českou báseň.
- Jürgen: ... mimochodem... ta báseň nic moc.
- Slečna: (*k Václavě , důvěrně*)
- ... co čekal... byla to první česká.
(*Obě se začnou srdečně smát.*)
- Václava: ... čert vem tu jeho báseň... ale poprvé jsem z jeho německých úst, slyšela to krásné nové české slovo které si ten den sám vymyslel.
- Slečna: ... LENÍ??
- Václava: ... Jürge... recituji!
- Jürgen: ... jestli si ji budu ještě pamatovat.
- Slečna: ... včera ji ještě uměl... ne?
(*Obě se rozesmějí.*)
- Václava: (*významně na slečnu*)
- ... přítelkyně.
- Slečna: (*významně na Václavu*)
- ... přítelkyně.
- Jürgen: (*recituje*)
- ... Těch dětí... jsou to okamžiky smolné... místo jejich řidiče je volné... kde je?...
- (*rozhlíží se, hledá jakoby řidiče*)
- ... kde je... ?
(*Václava mimicky upozorňuje Slečnu, že nyní to přijde.*)
- ... je snad LENÍ.
(*Obě znalecky pokývují.*)
- ... zkrátka tu není.
(*Obě tleskají.*)
- Slečna: ... přátelé to je překrásný večer.
- Václava: (*zasněně*)
- ... a to máme každý den.
- Jürgen: (*zasněně*)
- ... osmnáct let.
- Slečna: (*chce přispět svou trochou k zábavnému večeru*)
- ... znám jednu píseň.
- Jürgen: (*nekompromisně*)
- ... teď je ale opět na řadě Václava.
- Václava: (*opět vstává ze židle, staví ji kousek od stolu a sedá si na ni obkročmo, poté se chová stejně jako při předešlém znázorňování*)
- Slečna: (*po chvilce pozorování*)
- ... počkejte, počkejte... já, já přeci vím co to je... to je... ?
(*přemýšlí*)
- Jürgen: (*šeptá*)
- ... pst, tiše, momentíček... ještě není konec.
- Václava: (*po další chvilce*)
- ... dobrý... hotovo...
(*vstává, mluví ke slečně*)
- ... co jste chtěla přítelkyně...?
- Slečna: (*má radost, že uhádla*)
- ... né... jen jsem chtěla hádat, myslím že jsem poznala o co nyní v ukázce šlo.

(rozhlídně se jak reagují J+V na její důvtipnost, a pokračuje)

... myslím... že to byl orgasmus co máte z toho nového českého slova...

Jürgen: ... z Lení?

Slečna: ... ano.

Václava: *(nasypala si do úst slané buráky, mluví s plnou pusou)*

... ale prdlačku.

Jürgen: ... to přeci nebyl orgasmus, ale pouhý pokus o předvedení.

Václava: *(pořád mluví s poloplnou pusou, přežvykuje)*

... pravý... z LENÍ... je daleko intenzívnější.

Slečna: *(se stejnou aktivitou jako při předchozí nabídce aby přispěla k zábavě)*

... mohu předvést svůj... ??

J+V: *(unisono)*

... váš... nás... nezajímá.

(Po reakci publika, se Jürgen a Václava otočí do hlediště.)

J+V: ...a váš nás také nezajímá!

Jürgen: *(pokračuje)*

... ale mohli bychom si konečně přinést šály...???

Václava: ... vzpomínejme nyní raději... nebo zpívejme... nebo.

(zapřemýšlí)

... to je ale nápad... pojďme Jürge na procházku.

Slečna: ... anóóó... jděte na procházku...

Jürgen: *(zvážněl, seriózně namítá)*

... no, mohli bychom jít na procházku.

(kárá Václavu)

... přesto že procházka měla být později... ale mám obavy, abychom díky takovým to přeskočením... pak v očích slečny nedegradovali zážitek např. z mých oblíbených árií.

Slečna: ... no anóó... árie... to je nápad.

Václava: *(prosebně)*

... ale co... Jürge... zkusme to Jürgene jednou v tomto pořadí.

Slečna: *(rytmicky tleská a slabikuje)*

... a... no... v tom... to... po... řa... dí.

Jürgen: *(shovívavě, dobrotivě)*

... no... dobře.

(kantorsky podotýká)

... ale víte, že nyní jsme měli vyprávět... jak jednou pojedeme k moři.

Slečna: ... nóó... anóóó...

(prosebně)

... jak jednou pojedete k moři... jak pojedete k moři.

Jürgen: ... už jsem rozhodl... půjdeme se drahá projít.

(J+V vstávají, upravují se, chystají se na procházku, Václava připravuje na talířek pochutiny na cestu, Jürgen dolévá sklenice na cestu, poté nabídne Václavě rámě, Václava se zavěsí, vezme svou sklenku a talířek.)

Václava: ... no a kde dnes vyjdeme... snad u sporáku

(ukazuje nalevo)

Jürgen: ... u okna...

(ukazuje na pravo)

... u sporáku jsme vyšli včera.

(ukazuje nalevo)

(Pomalým krokem, obdivně se rozhlížeje vycházejí na obchůzku jeviště.)

Václava: ... nádhera... což?

(Slečna oba se zaujetím pozoruje, točí se neustále za nimi.)

Jürgen: ... hmmm... to jo.

Václava: *(zastavují se, otáčí se a mluví ke Slečně)*

... víte co je slečno skvělé??

Slečna: ... néé... opravdu nevím... mohu dát fant... Silvio to tak prý dělal.

Jürgen: ... nene slečno, zatím ještě ne... já vám řeknu, nebojte.

Václava: ... a ty... ty Jürgene, ty víš co je skvělé.

Jürgen: ... v našem životě je skvělých věcí... nevím co máš zrovna na mysli.

Václava: *(otáčí se ke slečně, už trochu, ale zatím jen nepatrně jakoby volá, jako že už jsou daleko)*

... je totiž naprosto skvělé, že zbožňujeme stejnou místnost.

(k Jürgenovi)

... představ si... že by tomu tak nebylo.

Jürgen: ... jo... chápu... a každý by pak klidně mohl chtít jít na procházku do jiné místnosti... pokoje.

Václava: ... nebo na půdu... do garáže... do spíže.

Slečna: *(už také jakoby volá za oběma procházejícími se, právě, když ji míjejí)*

... do sklepa.

Václava: No ano...

(Václava se slečnou si přituknou.)

... nebo dokonce na záchodek.

(do hlediště)

A né, že bychom ho měli zrovna malý.

Jürgen: ... ale je v přestavbě... až bude hotov, budu se věnovat poezii.

Slečna: *(spokojeně vydechla, a už o něco intenzívněji volá)*

... já jsem s vámi přátelé tak nevýslovně šťastná.

Václava: *(volá)*

... a to máme každý den.

Jürgen: *(volá)*

... osmnáct let.

Václava: *(volá)*

... to nic není... někdy si vyjdeme se šálami.

Slečna: *(volá)*

... přátelé je to možná troufalost, ale nemohla bych jít s vámi???

(dělá si svou ozvěnu)

... vámi.

Jürgen: *(volá)*

... samozřejmě...

(ozvěna)

... řejmě... ejmě... mě... já...

(volá)

... je ale otázka...

(ozvěna)

... ázka... ka... ááá
(volá)
... jestli nás doženete...
(ozvěna)
... ženete... nete... te... ééé...
Václava: (volá)
... .jsme již...
(ozvěna)
... iž... žžžž
(volá)
... příliš...
(ozvěna)
... liš... iš... ššššš
(volá)
... daleko...
(ozvěna)
... leko... eko... kó... ó...
(Slečna se vydává v jejich směru; představení samo pro sebe.)
Václava: (vrhá se k zemi)
... hele Jürge co to je????...
(oba předstírají - přehrávají)
Jürge: ... co to tam máš Václavo?
(také si kleká k Václavě na zem, vytahuje spiklenecky v kontaktu s hledištěm z kapsy cár papíru, vyskakuje zvedá cár papíru nad hlavu a volá na Slečnu)
... Slečno...
Václava: (chce udělat ozvěnu za Jürgena)
... čno... nó...
Jürgen: (okřikne Václavu)
... ale né, to už né... je již jako blízko.
(pokračuje ke slečně)
... Slečno, tušíte co to je????...
Slečna: (volá)
... bohužel...
Václava: ... žel... el...
Jürgen: (jen se na Václavu přísně podívá, ta okamžitě zmlkne)
... nevíte? napovím... je to náš upomínkový předmět číslo jedna... je osmnáct let starý, téměř zachovalý, papírový se zpevněnými okraji.
Václava: (kroutí hlavou a výsměšně napovídá)
... je nažloutlý a evokuje v nás jednu z nejhezčích vzpomínek.
Slečna: ... opravdu nevím... ale už budu jako u vás.
Jürgen: (přísně)
... tak v tomto případě bych již prosil ten fant.
Slečna: ... ovšemže...
(rozhlíží se, cloní si rukou oči)
... ale kam ho mám dát?
Jürgen: (jde s cárem papíru na kraj jeviště a cár papíru ukazuje do hlediště, celý následující dialog ho ukazuje v napřímené ruce do hlediště, mění si únavou ruce)
... k fantům Silvia.
J+V: (unisono)
... třeba...
Slečna: ... to se ale budu jako muset vrátit...
Václava: (neustále z podlahy)

... Silvio se také jako vracel drahoušku.
Slečna: ... už se jako vracím a moc mě to baví... až se Silvio vrátí, bude se zase jako vracet on, že?
Václava: (o poznání zvažní)
... Silvio se už jako vracet nebude.
Slečna: (neustále chodí dokola - vrací se)
... próóóč?...
Václava: ... protože se už nevrátí...
Slečna: (u stolu se rozhoduje co dát za fant, nakonec se rozhodne pro nějaký svršek)
... próóč?
Václava: ... aby už se nemusel jako vracet.
Slečna: (jde zpátky)
... ale próóč?
Jürgen: (neustále stojí na kraji jeviště s rukou napřaženou s cárem papíru do hlediště, začne mechanicky přednášet)
... Vážení přátelé, toto... toto je náš první pytlík do vysavače, den pořízení tohoto pytlíku je pro nás významným vzpomínkovým dnem.
Václava: (zasněně)
... ta vzpomínka pokaždé zahřeje u srdce... tenkrát jsme si pořídili náš první smysl života... přepínací televizor s kanálovým voličem.
(Slečna si sedá na lenošku vedle Václavy, bere dálkové ovládání a přepíná směrem do hlediště.)
Jürgen: (zasněně)
... bylo to krásné období... měli jsme sice jen několik pokojů.
Václava: (zasněně)
... ale vkusně zařízených.
Jürgen: (zasněně)
... nevěděl jsem, jako teď vím, že jednou budu básník.
Václava: (zasněně)
... že budeme jednou umět hezky vyprávět o tom, jak jednou pojedeme kmoři... to jsme vůbec netušili.
Jürgen: (zasněně)
... matky ještě věděly jak vypadáme... a v podstatě jsem v té době ještě byl Němec.
Václava: ... a já jsem to ještě ani nevěděla.
Jürgen: ... byly to šťastné okamžiky.
Václava: ... ale takové to máme každý den.
Jürgen: ...už osmnáct let.
Slečna: (došla přímo k Václavě a Jürgnovi, skočila jim do řeči)
... tak jsem tady přátelé... dohonila jsem vás.
Jürgen: (vytržen ze vzpomínání, je rozhořčen)
... vždyť jste švindlovala.
(rozhlíží se)
... a bytelně.
Slečna: (neuvědomuje si, že se Jürgen zlobí doopravdy)
... berte to, že jsem to vzala jako zkratkou.
Jürgen: (zmuchlá torzo sáčku do vysavače a vztekle ho odhodí)
... tak takhle to Slečno nejde... už jsme dnes jednou změnili postup a chceme se myslím všichni

hezky bavit na té naší oslavě... veselit se... oslavovat.

Slečna: *(zkroušeně, provinile)*
... dám fant... jóó...??

Jürgen: *(sedá si ke stolu, hlavu v dlaních)*
... fant... fant... vždyť vy ani pořádně nevíte co jste natropila.

Václava: *(chce zachránit situaci, spiklenecky se usměje na Slečnu)*
... no ale podívejme... Jürgene co to táámhle je??
(Václava vytahuje ze zákulisí odpadkový koš odklápěcí se šlapkou.)

Jürgen: ... to je přeci!?!?
(vrhá se na podlahu, osahává koš, objímá ho)
... vůbec jsem netušil, že dnes půjdeme kolem.

Slečna: ... také jsem to netušila... dám fant jóó?

Jürgen: *(mávně shovívavě rukou)*
... ale jó, jen dejte fant.
(dál se věnuje vášnivě koši)
... já vám řeknu, kdybychom neslavili snad se ani neubráním zničující nostalgii.
(k Václavě)
... tenhle jsme přeci koupili... kdy to jen bylo???

Václava: ... jen si to pěkně vybav.
(ke Slečně)
... byla to tuze krásná epizoda našeho pestrého života.
(Bere Slečnu kolem ramen a pomalu ji odvádí k Jürgenovi sedícímu uprostřed jeviště u koše.)

Jürgen: ... ano, dnes je to určitě přesně dvanáct let, co jsme ho kupovali .
(zvedá hlavu k Slečně a Václavě)
... je dnes třetího října...? *(může být použito vždy reálné datum)*

Obě: ... nóóó... třetího.

Václava: ... ano, ano... Silvio už tenkrát mluvil.

Jürgen: ... pamatuji si přesně, že nám tenkrát ještě tykal... pacholek.

Slečna: *(ukazuje na koš)*
... já ale přeci vím co to je... mohu to říci?

Václava: ... to se ví, slavíte přeci s námi.

Slečna: *(přejde do popředí a ukazuje za sebe na koš)*
... je to upomínkový předmět číslo dvě.

Václava: ... tři.

Jürgen: ... dvojku přeskakujeme.

Václava: ... poslední dobou v nás nic nevyvolávala... to ale nevadí, směle pokračujte.

Slečna: *(zprvu váhavě)*
... tedy upomínkový předmět číslo tři... a je to odpadkový koš.

J+V: ... nóó... anóó...

Slečna: *(radostí si sama sobě zatleská)*
... pokračujme voslavě, je to bezva...

Václava: ... a to máme každý den.

Slečna: ...už osmnáct let.

Jürgen: *(vstává z podlahy s odpadkovým košem v ruce)*
... tenhle šrám tady.
(zasní se)

... to jsme přeci zrovna učili Silvia úctě ke starým lidem...

Václava: *(ukazuje na šlapku koše)*
... a tohle ohnul, když zjistil jak toho ti sobci zneužívají.

Slečna: ... a tady tahle promáčkлина?

Jürgen: *(velmi důležitě)*
... to se stalo, když jsem zjistil, že velmi dobře zpívám.

Václava: *(ke slečně)*
... tenkrát se rozhodl, že až Silvio dostuduje, vše dobudujeme... splatíme půjčky... riskne to a zkusí se, tedy nás, živit zpěvem.

Jürgen: ... hloupost, celé jsi to otočila... až bude dobudováno chci se, tedy vás, živit poezií. Zmíněný zpěv, moře a Paříž, kterou až jednou uvidím, budu ji velmi pravděpodobně milovat, budou mými koníčky.

Slečna: ... nechápu co to má společného s tou promáčklinou... dávám fant.

Václava: ... Jürge pomoz jí, nebo jí dojdou fanty jako Silviovi.

(Jürgen si stoupne na odpadkový koš, zazpívá nějakou známou operní árii v němčině např. z Kouzelné flétny. Slečna a Václava si při této produkci nalijí víno, pozorně produkci sledují, očividně hudbu prožívají, popíjejí, pokyvují se, skoro tančí, do toho na jeviště přichází pomalým, ledabylým krokem pan Dudý. Po skončení produkce Jürgen seskočí a s odpadkovým košem v podpaží se uklání, Václava se přidá k němu, poté si jdou sednou do lenošky, slečna tleská a obdivuje Jürgenovu produkci až do té doby, než si všimne Dudýho, ten na sebe upozorním hlasitým zatleskáním v dlouhých intervalech.)

Slečna: *(ukazuje na Dudýho)*

... hele... hele!

Dudý: *(pomalu, rozvázně)*
... sednu si u vás, jsem dost unavený.

Slečna: ... vím, vím... vím co to je.
(skáče kolem Dudýho)
... upomínkový předmět číslo čtyři!?!?

Jürgen: ... myslíte?

Václava: ... něco mi tu nehraje.

(Jürgen sedí u stolu, dává se do pořádku po předchozí produkci, Václava si podezřele prohlíží příchodzího, Slečna má z Dudýho nelíbenou radost.)

Slečna: ... že jo? co?... že jste upomínkový předmět?... čtyřka co?

Dudý: *(mluví pomalu, zdvořilým a trpělivě vysvětlujícím hlasem)*
... jsem z Kladna, a jsem, věřte mi, dost unavený.

Václava: *(ohrnuje nad ním nos, přemýšlí)*
... to není čtyřka... čtyřka je lubrikační gel.

Dudý: ... a já jsem Dudý.

Václava: ... Dudý? Dudý?... jste od Silvia že??... poslal vás dnes Silvio místo sebe?
(radostně se vrhá na Jürgen, chytá ho za ruku, líbá ho)

Slečna: *(nalévá)*
... od čeho jsou přátelé.
(podává sklenici Václavě)

Dudý: *(kouká na hodinky a začíná být nesvůj)*
... přátelé něco se mi nezdá.
(sklání se k Jürgenovi a chvilku naslouchá)
... správně by už měl nepatrně chroptět.

Slečna: ... říkala jsem si, že je tu dost hluchých míst.

Václava: ... a nedržím ho nějak špatně?

Dudý: *(kouká neustále na hodinky)*
... no není určitě něco vpořádku, protože nyní by již mělo být jeho sténání slyšet nejméně do šesté řady.
(Všichni napjatě a s očekáváním sledují hodinky, včetně Jürgenova.)

Slečna: ... čtyři minuty.

Dudý: *(po minutě)*
... tři minuty.

Jürgen: *(po minutě)*
... dvě.

Václava: *(po minutě)*
... jedna.

Slečna: *(po minutě)*
... teď...
(Nic se samozřejmě nestalo a všichni se po sobě nechápavě dívají.)

Dudý: *(po chvilce Dudý suverénně na Jürgenova)*
... kolik je ti vlastně let?

Jürgen: ... nó, ve čtyřiceti jsme chtěli jet k tomu moři...

Václava: ... příští rok, po vikýřích...

Slečna: ... to znamená, že je mu třicet devět.

Dudý: ... tušil jsem to, a abych se přiznal, tak trochu jsem to i očekával... ono je to totiž vždycky stejný... stalo se to prý dědovi, stalo se to otci... a já jsem to také provedl, takže mizím...
(bere Jürgenovi z ruky list papíru, skládá jej, zastrkáva židli, upravuje se, vše provádí ve strojené rychlosti, aby bylo patrné že sice spěchá, ale aby to trvalo dlouho)

Slečna: ... no to je bomba... jak vy to máte lidi do detailu prokoumaný.
(k J+V)
... ráda bych zítra zase přišla.

Václava: *(k Dudýmu)*
... jak to... jak to že to nevyšlo.

Jürgen: ... to je ale přeci dobře... né?

Václava: ... měla jsem již promyšlené znění inzerátu.

Slečna: *(mrká spiklenecky)*
... a co se jako pokazilo?

Václava: ... spletl jste si den nebo co?

Dudý: *(přezouvá se zpět do bot)*
... v žádném případě, přeci nejsem hlupák...

Jürgen: *(dost zklamaně)*
... tedy měsíc...?

Dudý: ... ale houby...

Slečna: ... co hodinu?... hodinu jste si nespletl..?

Dudý: ... prdlajz ...na minutu, na minutu přesně jsem

přišel, ale o rok dříve ...ale nemohu za to... po generace to tak děláme stejně ... tomu se prostě nedá vyhnout.

(Všichni vstávají, strnule koukají na Dudýho.)

... přátelé omlouvám se, odcházím, nebyl jsem tu, zapomeňte na mne... přesně za rok jsem tu jak na koni... a teprve pak vám zajímavým způsobem oznámím docela šokující informaci... a zaručuji vám že když nyní zapomenete, že jsem tu byl... budete pak docela čumět...

(odchází)

... neznáte mne, nikdy jsem tu nebyl... žijte si tu ten rok pěkně v klídku... jak vy to umíte... zajímavě... plně... budujte... plánujte... a hlavně... procházky... nezapomeňte na procházky.

(Dudý odejde, všichni za ním dlouho koukají, po chvilce Jürgen jde pomalu ke stolu, dolévá sobě a Václavě sklenku.)

Jürgen: *(na Slečnu)*

... prosím poslužte si... *(ukazuje na stůl s jídlem)*

(Slečna si sedá ke stolu a začne jíst, Jürgen se skleničkami jde k Václavě.)

... lásko na naši společnou cestu životem.

Václava: *(usměje se, políbí Jürgenova, připijí si spolu)*

... tak ještě rok, co?

Jürgen: ... co rok... 365 dní...

Václava: *(zasněně)*

... 365 procházek...

Slečna: *(s plnou pusou)*

... a oslav...

Jürgen: ... je skvělé že stihnu ty vikýře.

Slečna: *(s plnou pusou)*

... v kolik mám přijít zítra?

Václav: ... přijďte brzo, jsme přítelkyně... a také mi pomůžete naplánovat tu Paříž napřesrok.

Jürgen: *(směrem do zákulisí)*

... támhle se to sype, to bych měl ale také stihnout dát dohromady.

(jiným směrem do zákulisí)

... no a tamto... trochu ubrat...

(opět ukazuje jiným směrem do zákulisí)

... a támhle trochu přidat... všechno stihnu... všechno...

(směrem do hlediště)

... no a s tím by také chtělo něco udělat...

Slečna: *(vstává jde na kraj jeviště, mluví s plnou pusou)*

... já bych do toho raději nešťourala.

Václava: *(jde také na kraj jeviště)*

... no jistě, to si ví rady samo.

Jürgen: ... myslíte?

Slečna: ... to si poradí...

Jürgen: ... tak „to“ necháme být a jdeme slavit...

(Všichni jdou ke stolu, usedají.)

Slečna: Bylo těžké to slovo vymyslet?

J+V: ... ani né...

Slečna: *(obdivně)*

... no to je konec!!

nou dlouhou bílou šálu... všude... všude se rozjasní... procházíme spolu ten náš byteček...

(zarecituje)

... a na štědrý den... vycházíme i ven.

(dojata se odmlčí)

(Dudý si z tašky vyndává přezůvky a přezouvá se.)

... to napsal Jürgen... a je to pravda... jsme krásný pár... a stavěli jsme tu první... všichni to o nás vědí... a mají nás za to rádi... za to a zato že se máme tak strašně rádi, každý nám pokyne... nám, našemu krásnému vztahu a Jürgenově krásné šále.

Dudý: ... to je hezké.

(do hlediště)

... o to je to vždycky těžší.

Václava: ... sousedé se té jeho šály jen letmo, lehounce dotýkají, jen tak stydlivě... nepatrně do té jeho šály fuknou...

(nostalgicky se usměje)

... občas mu jí někdo omylem přišlápne...

(do hlediště)

... myslíte že se rozzlobí...??... nebo urazí?... ani náhodou... vždycky se jen pousměje... a shovívavě řekne „ale sousede“... a dál pokračuje v cestě... a dál... dál... za ním vlaje ta sněhobílá šála.

Dudý: ... jeho otec nosil taky takovou.

Václava: ... ano, jeho otec smutná věc... Jürge si na něj vůbec nepamatuje... zemřel tak brzy.

Dudý: ... můj otec ho znal, nosil také takovou bílou šálu... a lidi mu na ni strašně rádi makali... občas mu na ní i někdo šlápne...

(do hlediště)

... myslíte že se naštvál?... houbelec, bylo mu to úplně fuk.

Václava: *(dojatě posmrkává do kapesníku)*

... víte že Jürge bude jednou básník.

Dudý: ... nebude.

Václava: ... ale jóó, opravdu... to by jste do něj neřek co?... umí ta slovíčka skládat za sebou... a až jednou bude v tom jeho životě čas, tak se do toho obuje a bude ho to těšit... jak já ho miluju.

Dudý: ... no jo, ten čas... a ve spojení s geny.

(odplivne si)

... pfuj tajbl.

Václava: ... kdyby jste jen slyšel to jeho, krásné, nové české... né německé, ale české slovo.

Dudý: ... myslíte.

(do hlediště)

... myslíte si, že ho řeknu, co?... znám ho, to jóó... ale neřeknu ho.

Václava: ... LENÍ ???

Dudý: ... jó, to je vono... až přijde čas budu ho muset říct svému synovi.

Václava: ... máte syna? jak se jmenuje?

Dudý: ... Dudý... po generaci si mimo jiné předáváme i tohle jméno.

Václava: ... Dudý!? Dudý!?... hezké jméno, ale co je to proti LENÍ... hovno, s odpuštěním hovno.

Dudý: ... znám to vaše české slovo dvacet let.

Václava: ... lení?

Dudý: ... né! ...hovno.

Václava: ... ale hovno, vždyť neznáte Jürgena.

Dudý: ... ale znám Helmuta.

Václava: ...to mi teda vysvětlete...

Dudý: ... a můj otec znal Hanze, Helmutova otce a Jürgenova děda.

Václava: ... to mi tedy vysvětlete...

Dudý: ... a můj děda znal Heinricha, Hanzova otce, Helmutova děda a Jürgenova praděda.

Václava: ...no, teď je mi to jasné.

Dudý: ... panečku, ti prý chtěli být dobrými básníky.

Václava: ... a oni tedy znají LENÍ od Jürgena ?

Dudý: ... né, oni také slovo LENÍ vymysleli... každý, nezávisle na sobě.

(otráveně)

... a i oni ukájeli jen a jen svým Lením, své manželky.

Václava: ... všichni?

Dudý: ... kromě Hanze, ten ukájel nejen...

Václava: ... nejen?? nejen???... nejen Lením?

Dudý: ... né, jen svým Lením, ale nejen svou manželku.

Václava: ... no, to co mi tady říkáte, je sice snad strašně zajímavé, ale mi tu dneska slavíme.

Dudý: *(navazuje na svou předchozí repliku)*

... a ženy šlely touhou slyšet to jejich LENÍ, sáhout si na ty jejich bílé šály... a všechny ty jejich ženy plakaly třetího října tak jako dneska vy.

Václava: *(rozesměje jí to)*

Plakaly???...ale my tu dneska slavíme, je tu Slečna a Silviův dobrý přítel... bavíme se... smějeme se... vzpomínáme... nepláčeme.

Dudý: *(nakloní se k Václavě a šeptá jí do ucha, Václava mění výraz, pokládá skleničku, pokládá cigaretu, intenzívně začne plakat pokládá hlavu na stůl, pláče.)*

Dudý: ... na tom se nedá nic změnit... to jsou fakta.

(Václava má hysterický záchvat, tlouče se do hlavy pobíhá sem tam atd.)

Dudý: *(do hlediště)*

... myslím, že je správné to vědět včas.

Václava: *(brečí)*

... né... né... tomu se nedá věřit...

(toto přesvědčení ji trochu utiší)

Dudý: *(vyndává složený list papíru a podává ho Václavě)*

... je tam všechno, dočista všechno... a docela podrobně.

(Václava při čtení papíru znovu vybuchuje v srdceryvný pláč, vrací Dudýmu papír, on jí rukou odstrkává ruku s papírem.)

Dudý: ... přečtete si poslední větu dvakrát... a pochopíte úplně.

Václava: *(dává si znovu papír před oči, opět vybuchuje v ještě intenzívnější salvu pláče)*

... ale to přeci není možné... to je nespravedlivé... dobrotivý Bože.

Dudý: *(otráveně reaguje na „dobrotivý Bože“)*

... já jsem Dudý a je mi vás Václavo ale opravdu

líto, upřímně líto... život je krutá a u nich ještě genetická bestie.

Václava: *(vzlyká, sedá si k Dudýmu)*

... víte, milujeme se tolik let... to není zvyk, kdepak, nebo strach ze samoty, či snad pouhé kamarádství... to je pořád láska... k našemu domu... k naší krásné kuchyni... k těm blankytně modrým vikýřům.

(odmlčí se)

(Dudý si vyndává z tašky oční kapky a kape si do očí.)

... obrovská láska k obrovské verandě.

(opět se dost rozpláče)

... pane Dudý řekněte že to je omyl, že jste se spletl... všichni se občas pletou.

Dudý: ... otec Dudý se nespletl... děd Dudý se nespletl... a já se nyní také dozajista nepletu.

Václava: *(začne do Dudýho bušit pěstičkami)*

... proč jste sem vůbec chodil? všechno mi to ukazoval, o něm, o mém Jürgenovi?

Dudý: *(otráveně)*

... uklidněte se, na tom nic nezměníme... i kdybych dnes nepřišel... po generace je to u nich stejné, je to vždycky stejné... jestli vás to trochu uklidní... všechna pokolení mého rodu, mé krve, to zažívají také, tedy včetně mě... když jsem se to o sobě dověděl, přijal jsem to, manželka se s tím také smířila celkem dobře... a kluk?... kluk ten se to doví až přijde čas.

Václava: *(brečí, ale po předchozí informaci se zmatelně uklidní)*

... vám se to také stává?

Dudý: ... né, tohle zrovna né... mi ale po generace tu zprávu, že se to stává jim, předáváme, ale nemyslete si, také to není žádnéj med, teď jsem například mohl klidně sedět v divadle.

Václava: ... vždyť neviděl *(přehnaně francouzská výslovnost)* Paris, Eiffelovka, Seina, Moulin rouge... ani to moře neuvidí...

Dudý: ... jestli vás to uklidní, tak co já vím... Hans, Helmut a myslím že ani Heinrich ho neviděli také.

Václava: ... ale on ví jak voní, má nahraný jeho šum, zná většinu mořských živočichů, zná útesy, proudy... potápěče.

Dudý: ... tomu se říká smůla.

Václava: *(nový nával pláče)*

... kdo mi bude říkat LENÍ!?!?

Dudý: ... jestli vás to uklidní, tak s tím prý neměly manželky... Helmuta... Hanze... a pokud jsem dobře rozuměl otci ani manželka Heinricha, žádné... ale vůbec žádné potíže.

Václava: ... těšil se, že až dobudujeme vezme papír a tužku...

(skácí se k zemi)

Dudý: ... máte dobudováno, nééé?

Václava: ... jste si všiml, jó...

(naprostá změna chování - chodí po jevišti a v rozporu s tím co říká, musí být patrné, že se chlubí)

... kdepak... kdepak dobudováno... to je jen zdání...

(ukazuje někam do zákulisí)

... toto už se zase sype...

(změní směr ukazování)

... támhle to je potřeba dodělat... no a za tím?... o tom raději nemluví...

(opět jiným směrem)

... tady se mi zdá že to příliš prázdné...

(opět jiným směrem)

... a tady dost plné.

(ukazuje do hlediště)

... a s tím se také musí něco udělat.

Dudý: *(ukáže také do hlediště)*

... a k čemu to je?

Václava: ... no to tedy nevím, Jürgen to vždycky přitáhne kdoví odkud.

Dudý: ... to si vskutku zasluhuje nějaký zásah.

Václava: ... a to zas ne, to se zničí samo.

(všimne si, že si Dudý dělá poznámky)

... jak si ale člověče můžete malovat... to jste opravdu tak bezcitný...??

Dudý: *(dělá si dál poznámky, lakonicky poznamená)*

... svou bolest dovedně skrývám... a nemaluji... dělám si poznámky... bude se mi to Jürgenovi jednodušeji vysvětlovat... vono se to dost těžko chápe.

Václava: *(posměšně)*

... to se tedy dost zbytečně namáháte, Jürge je totiž bezvadně chápavej, navíc chytřej, někdy až geniální... i za to, ho totiž tak nesmírně miluju.

Dudý: ... no to má tedy smůlu.

Václava: ... poslechněte si Dudý třeba tuhle jeho báseň o moři... je tak geniální a přitom tak citlivá... a s erotickým podtextem.

(recituje)

Moře, Moře.

Jürgen.

... unikají, unikají, páteř se láme v místech kde to nečeká on... ona... ono, ani pár nejbližších...

... ruší zasnoubení jakéhokoli druhu.

(Do toho přicházejí rozzáření Jürgen a Slečna, na krku bílé šály, Jürgen se hned po příchodu připojí k Václavě a dál recitují spolu.)

J+V: ... berou si za svou myšlenku nejhrubšího zrna, prý se nestanou jejími otroky... a ty?... na trávníku někde úplně jinde.

(V tomto místě se k recitaci přidává i Dudý.)

J+V+D: ... se pokoušíš o podivuhodný úsměv.

(J+V si všimají, že Dudý recituje s nimi, Václava přestává a začne potichu vzlykat, Jürgen pokračuje, s nechápavým výrazem kouká přitom na Dudýho.)

D+J: ... v rukávu už nemáš ani jeden trumf.

(Jürgen přestal recitovat. Dudý pokračuje sám.)

Dudý: tvůj svět... tvá poezie... tvé moře... tvé Lení.

(Dudý dorecituje. Slečna tleská a dává Dudýmu šálu kolem krku, Václava brečí, Jürgen nechápavě kroutí hlavou.)

Jürgen: ... no jak tó... to nikdo jiný než Václava nezná!

Václava: *(brečí)*

... já ho to nenaučila.

Jürgen: *(tvrdě udeřil na Dudýho)*

... vodkad' ji znáš...!?!

Dudý: ... to je moc složitý.

Slečna: ... to je báječná oslava mohu přijít i zítra...

Dudý: ... no to bude také dost složitý.

Jürgen: *(pořád tvrdě)*

... znáš ji od Silvia, co?

Václava: ... nezná Silvia.

Jürgen: ... ne??

Dudý: ... znám Helmuta.

Jürgen: ... ale to je přeci můj otec.

(Slečna vše pobaveně sleduje. Sedí u stolu a jí.)

Václava: *(mluví k Jürgenovi a ukazuje na Dudýho)*

... jeho otec znal Hanse.

Jürgen: ... dědu!!

Dudý: ... a můj děd znal Heinricha...

Jürgen: ... praděda??

Slečna: *(přerušila na chvíli jídlo)*

... já znám Silvia, ale ten už nemá ani jediný fant...

Dudý: *(konstatuje spíše pro sebe)*

... také tu báseň složili.

Jürgen: *(směje se)*

... co že?

Slečna: *(s plnou pusou)*

... nesměje se nějak divně?

Václava: ... a to ještě netuší o co jde...

(Neustále je předchozí informací rozveselen, S+V během následující repliky se polohlasně baví, je rozumět jen občas nějakému slovu, Dudý usíná, komika této situace může být potržena tím že se Jürgen ve vyprávění o svých příbuzných splete a začne znovu.)

Jürgen: ... jak?... proboha jak ji mohli složit také... ani jsem s nimi pořádně nemluvil... otec zemřel když jsem byl ještě mladý... děd zemřel když byl můj otec ještě mladý... otec mého děda, můj praděd a děda mého otce zemřel, když byl ještě můj děd malý a můj otec nebyl ještě na světě.

Slečna: ... fíha... oslava jak jak má být, tak se mi to líbí.

Dudý: *(je slečnou probuzen, chvíli tápe, kde je a co se vlastně děje)*

... nó... a proto jsem vlastně tady...

Václava: *(vyprskne nešťastně, jako že to nemohla vydržet)*

... máte to Jürge v genech... copak to nechápeš?

(Dudý se neustále dívá na hodinky.)

Jürgen: ... Václavo chce mi ten člověk snad naznačit, že již tu brzy s tebou nebudu?

Slečna: *(pořád jí, mluví s plnou pusou.)*

... ani se mnou?

Václava: *(rozbrečí se)*

... sakra... nemohu ani mluvit jak se mi třese hlas.

Jürgen: *(ironicky)*

... mám snad před sebou pár dní života...?

Dudý: *(podívá se na hodinky)*

... čtyřicet minut.

Jürgen: *(začne se opět smát)*

... dámy slyšely jste ten blud... Dudý zešílel!

(svlékne se do půl těla)

... podívej na ty svaly... ty bulíku...

(napíná Dudýmu před obličejem svaly, skáče na židli, na podlahu, na židli a zase na podlahu, podlézá stůl a různými jinými způsoby dokazuje svou fyzickou zdatnost, končí opět s paží před Dudým)

... mákni na ty svaly!!!!

(Dudý mu mačká otráveně sval.)

Slečna: ... mohu také?

Jürgen: ... no jistě...

(obchází všechny, všichni mu mačkají svaly)

... Dudý... viděl jsi tu střechu... tak tu jsem včera přeložil já... jsem zdravý jako ryba... a budu přeci básník... budu zpívat... uvidím Paříž, Eiffelovku, *(opět přehnaná francouzská výslovnost)* Moulin rouge, Montmartre, Seinu...

Václava: *(rozbrečí se)*

... a k moři pojedeš drahý.

Dudý: *(k Václavě, káravě)*

... ale mladá paní, co mi to děláte...

Slečna: ... ale nechte ji, je to nedílná součást dnešního slavnostního dne... že jo?

Jürgen: *(oboří se hnusně na Slečnu)*

... vy už buďte zticha... dejte fant nebo co... ale hlavně už buďte zticha

(otočí se na Václavu)

... a ty, ty proč bulíš?... snad mu nevěříš?

Václava: ... né, to né... ale uvědomila jsem si jak je to smutné, když zemře úplně zdravý člověk...

(Následující minidialog jakoby vypadl z děje, příjemný rozhovor dvou „žen“, Dudý si vyndává noviny z tašky a čte si.)

Slečna: ... a jak je strašné, zemře-li žena.

Václava: ... znám případ, kdy bylo nutno utratit velkého hodného psa.

Slečna: ... to mi povídejte... nejhorší je ale neutratit.

Václava: ... nebo utratit málo...

Slečna: ... ten pes... jak jste říkala... byl tulivý?

Václava: ... nemyslím.

Slečna: ... tak o co jde.

Václava: ... no nemusel odejít... .

Jürgen: ... to je vono, přesně tak...ani já nemůžu Dudý odejít... rozumíš...

(skloní se k Dudýmu a trpělivě vysvětluje)

... máme skoro dobudováno...chápeš... teď začneme žít... chápeš... příští rok jedeme k moři...chápeš... no a tam se pravděpodobně stanu básník a potápěč... je logické, že teď nemohu odejít.

Dudý: *(směje se)*

Jürgen: ... jen se směj...

Dudý: *(podává mu dopis)*

Jürgen: *(přečte si ho a nic to s ním neudělá)*

... no a co, to mne má přesvědčit?

Václava: ... musíš si poslední větu přečíst dvakrát, ty tuň-
to...

(Dudý neustále kontroluje čas. Jürgen si čte dopis po druhé, po druhém přečtení se psychicky zhroutí, padá na podlahu, celý se chvěje.)

Václava: *(zakrývá si tvář)*

... já se na to nemohu koukat...

Slečna: *(dopíjí sklenku, obdivně k Dudýmu)*

... vy jste ale zajímavý člověk... kolik toho víte...
to by člověk nevěřil.

Václava: ... umíte Dudý vyměnit vikýře.

Jürgen: *(v jednom okamžiku ustane v chvění a pláči na podlaže, zvedne hlavu, ukáže na papír a zeptá se Dudýho)*

... je to pravé?...

Dudý: ... ano.

(Jürgenovi v okamžiku klesne opět hlava na podlahu a pokračuje v truchlení.)

Václava: *(sedá si na podlahu k Jürgenovi, bere si jeho hlavu do klína, hladí ho a konejší)*

... nic si z toho nedělej... svět se z toho nezboří že to tady nedoděláš.

Slečna: ... no jistě...

Dudý: *(natahuje si náramkové hodinky)*

... přátelé měli bychom si srovnat čas...

(Všichni, včetně Jürgena zvedají k očím své náramkové hodinky a přeřizují si je.)

Dudý: ... je přesně osmnáct hodin třicet pět minut.

(po přeřizení hodinek se každý vrací do výchozí polohy a stavu)

Slečna: ... mám nařízeno to jó... měla bych ale připomínku... všechno je to tady zajímavé, je to bezva, ale já to lejstro jako jediná nečetla, tudíž nevím o co přesně jde... ráda bych se k oslavě pořádně přidala... protože jako celek to na mne působí velice dobře... a proto bych se chtěla k té přče přidat.

Dudý: ... nemohu vám to dát přečíst, nejste příbuzná.

Slečna: ... jsme přítelkyně... velké přítelkyně.

Václava: ... je to tak...

Dudý: ... dopis nedám... ale mohu to ústně shrnout.

(odmlčí se)

... Jürgen skoná za dvanáct minut.

(Všichni včetně Jürgena se podívají udiveně na Dudýho.)

Všichni: ... fakt jóó??

Dudý: *(trpělivě pokračuje)*

... po generace umírají ti jejich muži.

(ukazuje na Jürgena)

... ve čtyřiceti letech... a to pravidelně třetího října... v osmnáct hodin čtyřicet sedm minut... nikdy se tudíž nestačí stát pravými básníky ani pravými zpěváky a potápěči... nikdo z nich nikdy samosebou nespátří moře... Paříž... *(opět přehnaně francouzská výslovnost)* Sein... Moulin rouge... Montmartre... Eiffelovku... mají jen ty jejich šály, Lení, ženu a syna, který ve čtyřiceti rovněž odchází...

Slečna: ... no to je tedy ale opravdu síla... to jsem opravdu nečekala... to je snad ještě emotivnější než ten zažloutlý pytlík z vysavače... fakt...

(podívá se na hodinky)

Václava: ... to je co, já to vím už přes hodinu a jsem z toho pořád ještě celá nesvá.

(podívá se na hodinky, a po ní se postupně podívají na hodinky ostatní včetně Jürgena)

Slečna: *(na Dudýho)*

... proč se jim to ale pane Dudý stává?

Dudý: ... taková maličká genetická anomálie.

Slečna: ... je ale zdravěj jako řípa.

(skloní se k Jürgenovi a zmáčkne mu na ruce sval, Jürge se nepatrně zvedne a napne sval na druhé ruce)

Dudý: ... to ano, nyní je zdravý... ale za devět minut...

Slečna: *(podívá se na hodinky)*

... za osm minut...

Václava: ... já mám devět jako pan Dudý.

Jürgen: ... minuta sem... minuta tam...

Dudý: Tedy za devět minut dostane nemoc s dost dlouhým názvem...

(obchází všechny a šeptá jim název nemoci do ucha, každý reaguje jinak, představení samo pro sebe, poslední je reakce Slečny)

Slečna: ... a dá se to nějak léčit?

Dudý: ... dá se tomu předejít... když o tom víte alespoň devět minut předem...

Václava: ... už jen sedm.

Dudý: ... je to vždycky stejné.

Václava: ... šest a půl minuty...

Jürgen: ... žili jsme ale dobře co...?

Václava: *(nejistě)*

... nó... to... jó... určitě ano.

(na Dudýho)

... že?

Dudý: ... mne se proboha neptejte.

Slečna: ... myslím, že to bylo asi dobrý.

Václava: *(na Jürgena)*

... no vidíš ty!... žili jsme dobře.

Jürgen: ... no, já nevím, dost jsem ztrácel klíče... těch vypálených sirek... nejím banány... to moje jednání s instalatéry... a jsem levák.

Slečna: *(přeruší Jürgena)*

... mohu tedy přijít také zítra?

Václava: ... zítra mám vyřizování...

(podívá se na hodinky)

... šest minut.

Jürgen: Stihl bych si složit kratičkou básničku?

Slečna: *(podívá se na hodinky)*

... né, to určitě ne...

(k Dudýmu)

... co říkáte?

Dudý: *(zakroučí hlavou)*

... nene!

Václava: *(neustále Jürgenovu hlavu v klíně)*

... nalejte mi slečno.

Slečna: *(nalévá)*
... od čeho jsou přátelé.
(podává sklenici Václavě)

Dudý: *(kouká na hodinky a začíná být nesvůj)*
... přátelé něco se mi nezdá.
(sklání se k Jürgenovi a chvilku naslouchá)
... správně by už měl nepatrně chroptět.

Slečna: ... říkála jsem si, že je tu dost hluchých míst.

Václava: ... a nedržím ho nějak špatně?

Dudý: *(kouká neustále na hodinky)*
... no není určitě něco vpořádku, protože nyní by již mělo být jeho sténání slyšet nejméně do šesté řady.
(Všichni napjatě a s očekáváním sledují hodinky, včetně Jürgenova.)

Slečna: ... čtyři minuty.

Dudý: *(po minutě)*
... tři minuty.

Jürgen: *(po minutě)*
... dvě.

Václava: *(po minutě)*
... jedna.

Slečna: *(po minutě)*
... teď...
(Nic se samozřejmě nestalo a všichni se po sobě nechápavě dívají.)

Dudý: *(po chvilce Dudý suverénně na Jürgenova)*
... kolik je ti vlastně let?

Jürgen: ... nó, ve čtyřiceti jsme chtěli jet k tomu moři...

Václava: ... příští rok, po vikýřích...

Slečna: ... to znamená, že je mu třicet devět.

Dudý: ... tušil jsem to, a abych se přiznal, tak trochu jsem to i očekával... ono je to totiž vždycky stejný... stalo se to prý dědovi, stalo se to otci... a já jsem to také provedl, takže mizím...
(bere Jürgenovi z ruky list papíru, skládá jej, zastrkáva židli, upravuje se, vše provádí ve strojené rychlosti, aby bylo patrné že sice spěchá, ale aby to trvalo dlouho)

Slečna: ... no to je bomba... jak vy to máte lidi do detailu prokoumaný.
(k J+V)
... ráda bych zítra zase přišla.

Václava: *(k Dudýmu)*
... jak to... jak to že to nevyšlo.

Jürgen: ... to je ale přeci dobře... né?

Václava: ... měla jsem již promyšlené znění inzerátu.

Slečna: *(mrká spiklenecky)*
... a co se jako pokazilo?

Václava: ... spletl jste si den nebo co?

Dudý: *(přezouvá se zpět do bot)*
... v žádném případě, přeci nejsem hlupák...

Jürgen: *(dost zklamaně)*
... tedy měsíc...?

Dudý: ... ale houby...

Slečna: ... co hodinu?... hodinu jste si nespletl...?

Dudý: ... prdlajz ...na minutu, na minutu přesně jsem

přišel, ale o rok dříve ...ale nemohu za to... po generace to tak děláme stejně ... tomu se prostě nedá vyhnout.

(Všichni vstávají, strnule koukají na Dudýho.)

... přátelé omlouvám se, odcházím, nebyl jsem tu, zapomeňte na mne... přesně za rok jsem tu jak na koni... a teprve pak vám zajímavým způsobem oznámím docela šokující informaci... a zaručuji vám že když nyní zapomenete, že jsem tu byl... budete pak docela čumět...

(odchází)

... neznáte mne, nikdy jsem tu nebyl... žijte si tu ten rok pěkně v klídku... jak vy to umíte... zajímavě... plně... budujte... plánujte... a hlavně... procházky... nezapomeňte na procházky.

(Dudý odejde, všichni za ním dlouho koukají, po chvilce Jürgen jde pomalu ke stolu, dolévá sobě a Václavě sklenku.)

Jürgen: *(na Slečnu)*

... prosím poslužte si... *(ukazuje na stůl s jídlem)*

(Slečna si sedá ke stolu a začne jíst, Jürgen se skleničkami jde k Václavě.)

... lásko na naši společnou cestu životem.

Václava: *(usměje se, políbí Jürgenova, připijí si spolu)*

... tak ještě rok, co?

Jürgen: ... co rok... 365 dní...

Václava: *(zasněně)*

... 365 procházek...

Slečna: *(s plnou pusou)*

... a oslav...

Jürgen: ... je skvělé že stihnu ty vikýře.

Slečna: *(s plnou pusou)*

... v kolik mám přijít zítra?

Václav: ... přijďte brzo, jsme přítelkyně... a také mi pomůžete naplánovat tu Paříž napřesrok.

Jürgen: *(směrem do zákulisí)*

... támhle se to sype, to bych měl ale také stihnout dát dohromady.

(jiným směrem do zákulisí)

... no a tamto... trochu ubrat...

(opět ukazuje jiným směrem do zákulisí)

... a támhle trochu přidat... všechno stihnu... všechno...

(směrem do hlediště)

... no a s tím by také chtělo něco udělat...

Slečna: *(vstává jde na kraj jeviště, mluví s plnou pusou)*

... já bych do toho raději nešťourala.

Václava: *(jde také na kraj jeviště)*

... no jistě, to si ví rady samo.

Jürgen: ... myslíte?

Slečna: ... to si poradí...

Jürgen: ... tak „to“ necháme být a jdeme slavit...

(Všichni jdou ke stolu, usedají.)

Slečna: Bylo těžké to slovo vymyslet?

J+V: ... ani né...

Slečna: *(obdivně)*

... no to je konec!!

DRAMATURGICKÝ PENDANT

KE HŘE PAVLY DOMBROVSKÉ

ČERNÁ PANNA

Často se při čtení textů - současných i dávno zemřelých autorů - zapomíná na kontext. Divadelní i společenský. Zapomíná se, že je nutné objektivní přečtení textu, nalezení kořenů a postojů autora. Zjednodušeně řečeno, je nutné co nejobsažněji odhalit co psal a proč psal, přečíst jeho další díla, zařadit zvolený text do kontextu divadla a politiky a umění doby vzniku díla, prostě se snažit přijít na to, proč to či ono bylo napsáno a proč právě tímto způsobem napsáno. Neboť tyto znalosti pak pomohou (vědomě i podvědomě) při osobním a osobitějším výkladu textu, při jeho převodu na jeviště, při převodu do jiného komunikačního jazyka, kódu. Výše uvedené platí vždy, dokonce i u typu textu, jakým je ČERNÁ PANNA, neboť právě u něho se může zdát, že není zapotřebí až tak moc pátrat a hledat, že si stačí vzpomenout na poetiku brněnských inscenací režisérky Talské a ...

Jenže, tak jednoduché a snadné to není.

Text ČERNÉ PANNY, specifický stylizací i tématem, zajisté vyvolá zájem i rozpaky. Co se žánrového zařazení textu týče nemá smyslu škatulkovat. Inspirace, vědomá či vycházející z archetypální paměti autorky odkazuje na dávná mystéria obětního a iniciačního charakteru. Tato inspirace je dále přetavena přes prvky lidového divadla, takže ve výrazu, v prezentaci a oslovení diváků, dochází k zesvětštění původního mystéria události či zasvěcení. Tím je dáno, že přes divadlo můžeme být svědky, aniž se musíme osobně ve zhmotnělém vyprávění, *rituálu*, angažovat. Zůstáváme svědky, a to i přes možnou tělovou, intelektovou či emotivní identifikaci. Můžete si autorce napsat, co jak myslela, ale dobrodružství objevování a trajektorie možných rešerší je daleko vzrušující a podnětná. Pro život i pro divadlo. Při četbě textu, a následně při hledání objektivizujícího úhlu pohledu, byste alespoň drobně měli vzít na vědomí, že sama Černá panna je pradávným předobrazem pozdějšího mariánského kultu. Ten se Černé panny vzhledem k rozpínání christianizace zmocnil a přivlastnil si ji. Úplně na počátku mystéria Černé panny (panny, ženy, matky - trojné bohyně) stojí chápání krajiny jako MOCNÉ PANÍ, kterou je nutné respektovat a naslouchat jí, jinak - a to zcela oprávněně - přichází bloudění a hlad. Jejím obrazem, racionálně vnímatelným a označujícím tvarem, tedy bytostí, je třeba Ištar, Déméter, Gaia, a jiné. Ve středoevropském prostoru, vzhledem ke keltskému etniku, se hovoří o Naší Paní, přičemž dodnes není ustaveno, proč se jí povětšinou dával přívlastek Černá. Nejslavnější se nachází v městě Chartres, kde pod podlahou katedrály byla objevena posvátná druidská jeskyně a v ní zčernalá plastika z hruškového dřeva představující ženu s dítětem. Ne nadarmo má tedy Paříž Notre Dame, my Černou Paní nad pramenem, etc. Podobná přímá i nepřímá propojení naleznete v mnoha rovinách historického vývoje lidstva, ale vzhledem k probíranému textu stojí za to porovnat francouzské chansony a moravské písně ve smyslu genetického dědictví. I když se zdá, že moravské písně mají dnes blíže k blues, každopádně pro oba útvary platí potřeba a schopnost vyzpívat, odvyprávět příběh a současně stav duše. Směrem k textu samému i směrem k středoevropským mystériím, rituálům a písním nelze pominout vliv germánský, především z ranku magie. Čarodějnictví, bílá i černá magie, bylo u germánských kmenů vloženo výhradně do rukou žen, které na kameny, kmeny, amulety, zbraně, etc., jako jediné měly právo kreslit *RUNY*, to jest znaky nabitě energií. Přitom pojem *runa* znamená *tajemství*, a pojem v akci, tedy *runen*, znamená *šepat* či *zpívat*. Ženy tomuto umění zazpívat život či smrt naučil sám WODAN - Odin, jednooký vládce zásvětí Valhaly (vzpomeňte Déméter a Persefoné), přičemž *Wodan* znamená *Pěvec*. Takže, ať už autorka vycházela z jakýchkoli zdrojů, výše zmíněné útržky historie lidstva se do jejího textu - záměrně, nezáměrně, vědomě, podvědomě - každopádně promítly.

Po přečtení textu nastává jeho převod na jeviště, do materiálu jazyka divadla. U tohoto textu bude úhelným kamenem uvažování scénografické. Inscenování by mělo být, musí být, provedeno v konkrétním materiálu, aby nenastalo uměleckoidní mlno. Nedílnou součástí výpovědi ale nutně bude pohyb jako takový (jistý druh abstrakce), avšak tematicky za-

cílený a stylizovaný, tedy dramatický ve smyslu tvarování a řešení situací, které nesou příběh. Sama autorka ČERNOU PANNU zahrála v druhé polovině 90. let na Hronově, a nejsilněji, ve smyslu výpovědi i emotivní identifikace, zapůsobily konkrétní předměty jako pohár, nůž, kostým a jejich využití, neboť přes ně jsme vstupovali do příběhu. Avšak je skutečností, že režisérka a herečka nepřestoupila svůj stín autorky (snad právě pro samo autorství), neboť text směřuje více do jazyka literatury než do jazyka divadla. Znakem literatury je mezerovitost, která nám při čtení poskytuje velký prostor pro představivost, což je občas v kontrapunktu k textu dramatickému. Tím se otevírá otázka, jak při četbě obrazně vyplněné mezery následně jevištně realizovat, a to při zachování informační i metaforické hodnoty textu. Jde o to, že nedílnou součástí přímých promluv a zpěvů jsou scénické poznámky nejen ve smyslu dějového faktu, ale poznámky, které jsou pokračováním příběhu. Jde o vyprávění na jevišti nerealizovatelné dialogem či zpěvem, ale prováděné tělesným materiálem herce, a směřující ke smyslu situace. A právě tyto poznámky, nutné ke sdělení obsahu ČERNÉ PANNY, odkazují k jazyku literatury. Každý, kdo bude tento specifický a výsostně stylizovaný text jevištně interpretovat, či jen vizuálně artikulovat, se na počátku musí utkat s řešením prostoru v primární rovině. Zda hrát v prázdném černém či barevně pojednaném prostoru, nebo zda jej vytvářet světlem pouštěným na šály, horizont, paravány, nebo zda použít nějaký mobiliář, nebo ...? Bude muset řešit typ kostymování a podobu konkrétních rekvizit (nože, kameny, pohár, dítě v povijanu, etc.), bez jejichž hmotné podoby nejspíše nelze text odvyprávět, natož vyložit.

Pravda, někdo si může říci, že text ČERNÁ PANNA je jednoduchá písnička o lásce a touze po krvi, kterou má šanci přemoci pouze věrná láska. To není rádoby vtipné podotknutí, ale konstatování jevu, který se může klidně udát. Ani důsledné dramaturgické přečtení textu a posléze zvolení si jedné z myšlenek v něm obsažených k výkladu ještě neznamená, že je vyhráno. Naopak! U textu, kde *přímá řeč postav je poezií a vyprávění příběhu jevištními prostředky* prózou, nastává urputné hledání a zkoušení a dolování v uranových slojích obraznosti. Získaná materie se může pohybovat od rozdělené interpretace, kdy slovo a pohyb jsou od sebe odtrženy a prezentovány ne jedním, ale více herci, přes výrazový tanec, kde mizanscény jsou stavěny a situace vykládány v jiném kódu než jakým komunikuje činohra, dále přes vyprávění mystéria-legendy prostředky realistickými, k nimž vázaná řeč přináší, a ... a soudím, že dále nemá smyslu rozvíjet principy, které mohou nabývat podoby instrumentace až symfonické skladby. Jisté je, že ČERNÁ PANNA je výzva pro každého a ne, probůh, pouze pro Wolkerův Prostějov, jak by se mohlo zvnějšímu zdát. Kdepak, jedná se o *drama*, neboť příběh obsahuje svobodnou vůli a volbu k činu ze svobodné vůle vyplývající. Velký čin dobrovolné oběti: ***Z mých žil se země napila, na tebe, Panno, má krev nezbyla!***

Jak bylo na počátku řečeno, má text jisté rysy, které vycházejí či navazují na mystérium, přesněji řečeno na lidovou, tedy zesvětštelou podobu mystéria. Důraz na *lidovou hru*, na vyjadřovací prostředky a znaky lidového divadla, na obřadnost, možná budoucím interpretům textu cosi otevře, ať už potom půjdou jakoukoli cestou. Nebylo by od věci pročíst se (a nejen kvůli tomuto textu) díly P. G. Bogatyreva, J. G. Frazera, M. Eliade, Č. Zíbrta, včetně výkladu lidového barokního divadla v Čechách, et cetera. Dále lze konstatovat, že se jedná o vzrušující text, kterých je obecně pomálu. Text velmi svébytný, ne každému konvenující, ale každopádně obsahující výzvu světla a stínu. Výzvu aversu a reversu mince bytí, kterou nám přátelé vloží pod jazyk na počátku cesty, z níž se nevrací. Minci pro Charóna, aby nás převezl přes vody zapomnění, nebo pro archanděla Gabriela, který ji vhodí na misku vah před branami očiště.

Znova si pročítám text a z hlubin noci slyším hvízdát temný vítr. Proto prosím, aby každý, kdo se do ČERNÉ PANNY ponoří, nepamtl na Babici, Ženu a Pannu, tedy ty, v jejichž moci je trojí krev, voda života lidí. Tuku hojně na obětní kámen nalejte té, která panuje nad vřící i chladnoucí krví válečníků. Květiny k čirému prameni položte té, jež průvodkyní je žen, kterým za měsíčních nocí krví maluje po tělech znamení plodnosti. Plamen vykřešte pro tu, která krev mužů i žen ohřívá, aby vášnivě skrze srdce a ledví kolotala.

Prosím, úlitbu Trojné bohyni vydejte, a teprve pak dílo konat počnete.

Vladimír Zajíc

PAVLA DOMBROVSKÁ

ČERNÁ PANNA

Na scénu vbíhají rozjaření chlapci a dívky – čtyři dvojice. Tančí a zpívají. Od ostatních se oddělí Milý s Milou oděni v bílém a tančí spolu tichý svatební tanec.

Vstupuje Černá panna zahalená do černého pláště a nese v náručí tři velké kameny. Svým bolestným zjevem rázem utne radostnou atmosféru.

Černá panna (upustí kameny na zem):

**Ti všichni kdo mne milovali
v hladové zemi utonuli!**

Milé se Černé panny zžehlí, přiblíží se a dotkne se jí; po tomto doteku Černá panna strašlivě vykřikne. Dívky a chlapci před ní polekaně prchají.

1. Dívka: **Kdo je ta osoba, co tak teskně volá
duši nám sevřela bludným kamenama!**

Chlapci ve snaze konečně umlčet křik Černé panny chopí se kamenů a napřáhnou se, aby ji uhodili. V tom je Černá panna zadržuje gestem.

Černá panna:

**Což nikdo nemá slitování
nad mou strašnou žhavou žízni?**

Tentokrát přichází Milý, odstrčí chlapce, kteří stále ještě napřahují kameny a jemně se panny dotkne. Černá panna přestane bědovat, jako by jí dotek dodal zvláštní sílu a láká k sobě postavy i obecenstvo.

**Za horama dolinama
čeká na vás Černá panna
pro vás lože nachystala
svoje pole rozprostřela
tisíc ohňů zapálila
tisíc nebí rozerval
za horama dolinama
černě touží Černá panna**

Vrhne se s výkřikem mezi chlapce a dívky, jako by chytala do sítě svou kořist. Pak se opět proměňuje a láká chlapce k sobě.

**Snad byste se mne, chlapci, nebáli
vždyť jste mne sami volali...**

Koketuje s chlapci, ti se kvůli ní znesváří se svými dívkami. Černá panna s chlapci tančí. Pak se jednoho po druhém dotýká, ten chlapec, jehož se dotkla, znehybní.

**O mně jste snili za bezesných
temných, těžkých nocí...**

mně naslouchali, když vichry skučely...

mne volali, když hvězdy padaly...

Napřahuje se k Milému, ale Milá se jí postaví do cesty a vykřikne.

Milá: **Kdo na tu Pannu pěkně pohlédne
tomu se srdce v kámen převrhne!**

Dívky (každá se vrhá ke svému chlapci, ale zarazí se před jejich slepými, uhranutými pohledy):

Kdo na tu pannu pěkně pohlédne...

Chlapci (ovládá je Černá panna – jdou za ní a šeptají zamilovaně):

**Za horama dolinama
čeká na nás Černá panna
pro nás lože nachystala
svoje pole rozprostřela
tisíc ohňů zapálila
tisíc nebí rozerval
za horama dolinama
černě touží Černá panna**
(poklekají před ní)

**Jen jednou jedenkrát v náručí tě sevřu
pak žádej cokoli, nic ti neodepřu**

Černá panna (ukáže na Milého):

**Toho mi přiveďte, toho schovaného
zachtělo se mi pohlédnout na něho!**

Chlapci jdou nemilosrdně po Milém. Nastává nerovný boj.

Milá (zpívá):

**Co jsem to můj milý učinila
že já jsem to všechno dopustila
Měla jsem odvést tě do zahrady
a tam tě hluboko zakopati
Kdybych tě v zahradě zakopala
jen hlavu nad zemí bych nechala
Přišli by, mysleli, že jsi kvítí
mohla jsem tě takto uchránit**

Chlapci dovlečou Milého knohám Černé panny, ona chce Milého uhranout, ale ten se od ní odvrací ke své Milé.

Milý: **Nechci být má milá v kámen uhranutý
tebe chci milovat v životě i smrti**

Milá ruší kouzlo Černé panny – gestem osvobozuje Milého ze sevření chlapců a odvádí si jej.

Milá: **Ukryj své srdéčko v mém bílém těle
nikdo je nevezme, nikdo neprokleje**

Černá panna (vztekle):

**Kdo se mně zalíbí, toho mítí musím
své sítě rozhodím a do nich tě chytím!**
(uteče)

Dívky se snaží znovu získat své chlapce, nad kterými Černá pan-

na ztratila svou moc. Naplní své dlaně slzami a přinášejí je svým chlapcům jako svou oběť.

Dívky (zpívají):

**Vítr nosí slzy krajem
bílé dlaně kropí žalem
bílé dlaně kropí žalem**

**Kdo ty slzy v tvou dlaň zasil
ten svou lásku tobě svěřil
ten svou lásku tobě svěřil**

**Kdo ty slzy, kdo je ztratí
ten svou milou navždy zradí
ten svou milou navždy zradí**

Chlapci přijímají od dívek slzy a smiřují se, v tom vstupuje zpívající Černá panna s velkým kovovým pohárem. Dívky před ní polekaně ustupují.

Chlapci (jsou opět v moci Černé panny, dávají jí slzy, které mají v dlaních, a Černá panna pro ně nastavuje pohár):

**Kdo ty slzy v tvou dlaň zasil
ten svou lásku tobě svěřil
ten svou lásku tobě svěřil**

Ve chvíli, kdy mají chlapci ruce nad pohárem, projede za jejich rukama nůž, který Černá panna dosud držela za zády, „pořeže jejich ruce“ a nabírá krev do poháru. Dívky vykřiknou bolestí, jakoby Černá panna pořezala je.

Dívky: **Kdo ty slzy, kdo je ztratí
ten svou milou navždy zradí**

Zpěvem vyprávějí o tom, co se děje dál – Černá panna si odvádí chlapce pryč.

**Tam v dálce to nejsou ptáci
to jsou naši milí chlapci
Teď je vede Paní černá
pohár nese ve svých rukách
Ten slzami, rudou krví
až po okraj naplněný**

Černá panna (vyzdvihuje pohár do výše):

**Temnou krev a bílé slzy
v nápoj touhy proměňuji !**

Chlapci se sápour po poháru, aby zněj pili.

Dívky (zpívají):

**A kdo krutou žízni padá
tomu paní pohár podá
Kdo z poháru bude pít
ten s tou Paní musí jít**

Černá panna (zpívá):

**Zavedu je v temné lože
budou se tam míti dobře**

Dívky (zpívají):

**Na tom loži milou zradí
a tu zradu krví splatí!**

Černá panna dává chlapcům pít z poháru, kdo zrovna pije, na toho ostatní žárlí, začínají mezi sebou bojovat; Černá panna se přitočí k Milému a nabízí mu pohár.

Černá panna:

**Nepohrdej Milý tímto pohárem
srdce tvé vzplane krásným plamenem**

Chlapci žárlí na Milého, přestanou se prát mezi sebou, každý uchopí kámen a vrhnou se na Milého. Ve chvíli, kdy chtějí udeřit, zadrží je gestem Milá – opět ochrání Milého a ruší černé kouzlo.

Milý (zpívá):

**Nechci mít má milá srdce sežehnuté
chci aby žilo ve tvém bílém těle**

Černá panna padne k zemi, nikdo si jí nevšimne.

Dívky (vyprávějí o životě Milé s Milým, ti mezitím tančí klidný tanec lásky a života):

**Líbal se spolu na tom rudém poli
že kolem krev teče neviděli oni**

**Pak spolu ulehli na to rudé pole
ani neviděli, co je kolem krve**

**A když z nebe hvězdy padati začaly
oni ty hvězdičky ani neviděli**

**Nebyly to hvězdy, byly to kameny
necítili oni ty strašlivé rány**

**Kdyby samo nebe z výšin k zemi kleslo
ani tohle by je probudit nemohlo**

Milá pošeptá něco Milému, ten v radostném úleku gestikuluje směrem k chlapcům, něco by jim rád sdělil, ale ještě je to tajné... chlapci nic nechápou, Milá kráčí slavnostně k dívkám.

Milá (zpívá):

**Padalo z nebe devět hvězd
když devátá hvězda dopadla**

Dívky (jí odpovídají zpěvem):

Ona dítě porodila

**Letěly po nebi zvony
když devátým nebe doznělo
dítě životem povzdechlo**

Milá chová dítě, podává je Milému, všichni se shluknou kolem nich, Milý se neobratně snaží pohoupat miminko, Milá mu je se smíchem bere, chlapci uznale vyjadřují Milému svůj obdiv, opět se sbližují se svými dívkami. Panuje radostná a něžná atmosféra, kterou přeruší Černá panna zlým zpěvem.

Černá panna (zpívá):

Letělo nebem devět vran
křičelo mocně do všech stran
křičelo mocně do všech stran!

Tentokrát ale chlapci nechtějí slepě následovat Černou pannu, vytasí nože a v nenávisti ji obklopi.

Chlapci: Už tě máme dost!

V okamžiku, kdy jsou nože napřaženy a zbývá udeřit, strhne Černá panna ze svých ramen plášť a odhalí rudé šaty obepínající její svůdnou postavu. Scéna potemní, chlapci jsou opět vtaženi do strašlivého kouzla a dotýkají se něžně špičkami svých nožů nahých paží Černé panny. Ta bere jednoho chlapce po druhém a jako by je chtěla obejmout, zabíjí je jejich vlastními noži.

Mezitím se v popředí scény dívky shluknou v předtuše toho, co bude následovat a věští, co se děje s jejich milými.

(Milá s Milým jsou opodál ve statickém obraze – sklání se nad děťátkem. Žijí svůj spokojený život a netýká se jich nic, co se děje s ostatními.)

1. Dívka (poté, co Černá panna vrazí nůž do srdce jejího chlapce, vykřikne polekaně):

To se jen na poli kameny zachvěly

2. Dívka (po smrti svého milého):

To se jen v dálce ohně rozžehnuly

3. Dívka (po smrti svého milého):

To se jen černočerná zem rozevřela

Na scéně klečí tři zabité chlapci – každý s nožem v těle. Černá panna mezi nimi tančí, nabírá jejich krev do poháru a opíjí se. Během jejího tance chlapci zpívají.

Chlapci (zpívají):

Má Černá panna mne zradila
do žhavých okovů vsadila

Kolem byla voda podivná
ona byla rudá a horká

Náhle vstala z břehů ke mně šla
moje nohy něžně objala

Když mi voda ruce poutala
žádal jsem ji aby odešla

Když mi voda ústa líbala
prosil jsem aby mě nechala

A když se nade mnou zavřela
pomalu mi vlasy hladila

A to žádná voda nebyla
to se mi krev z těla vylila

To ji Panna ze mne vysála
do svého poháru nalila

Potom se z poháru napila
krví se jak vínem opila

Když ten pohár do dna vypila
kolem mého těla tančila

Opilá Černá panna uléhá do zadního rohu scény.

Dívky (kladou před sebe kameny - usedají u pomyslné řeky, dlaněmi čeří její vodu a věští zní osud svých milých):

U voděnky seděla
s vlnami rozprávěla

Každá uchopí kámen, jsou jím vtaženy na „krvavé pole“ a nacházejí jedna po druhé svého milého – mrtvého. Která jej nalezne, padne k němu a zpívá.

1. Dívka: Když ty vodo budeš bílá
když ty vodo budeš bílá
To můj milý o mně snívá
to můj milý o mně snívá

2. Dívka: A když se budeš černati
a když se budeš černati
To budu Boha prositi
to budu Boha prositi

3. Dívka: A když vodo rudá budeš
a když vodo rudá budeš
To mi domů chlapce neseš
to mi domů chlapce neseš

Poslední sloku říkají všechny a pohrřbívají své chlapce tak, že před ně kladou kameny a nože, kterými byli zabiti.

Rozprostřu já v tobě sítě
rozprostřu já v tobě sítě
Až připluje vylovím jej
až připluje vylovím jej

Mrtví chlapci (zpěvem odpovídají a navždy se loučí se svými dívkami):

Kdybychom se už milá nepotkali
kdybychom se už milá nesešli
pozdravuj prosím na nebi ptáky
já budu pozdravovat kameny

Dívky ustupují do pozadí. Černá panna se zvedá, napřahuje nůž a tančí přes scénu k Milému.

Milá (zpívá): Co to pluje nad mrakama

Mrtví chlapci (zpívají):

To je, to je Černá panna

Dívky (zpívají):

V černé lodi pozlacené

Milý: Nade mnou se rozprahuje

Kam to pluješ, ty babice?

Černá panna:

Tobě tobě líbat líce!

**Dokud se tvá krev v mém poháru nezaskvěje
nebudu míti stání a pokoje!**

Milá (*staví se jí do cesty*):

**V mém těle se jeho život skrývá
napij se mé krve, jsi-li tak žíznivá**

Černá panna (*vytrhne jí dítě z náruči*):

Není-li toto tvá krev?

Milý (*vrazí si nůž do těla*):

**Z mých žil se země napila
na tebe, Panno, má krev nezbyla.**

Černá panna se vyděsí a pouští nůž i dítě, jež dívky zachytí do náruče.

Černá panna (*ztrácí své kouzlo, běduje jako na začátku a ustupuje před dívkami, které ji nenávisťně pronásledují*):

**Což nikdo nemá slitování
nad mou strašnou, žhavou žízni
Ti všichni, kdo mne milovali
v hladové zemi utonuli
A pohár s rudou, sladkou krví
nedá mi žádný v tomto kraji
Snad za horama dolinama
tam napije se Černá panna!**

Dívky zaženou Černou pannu ze scény. Mezitím se zvedá Milá a s nepřítomným výrazem putuje na „pomyslnou horu“. Na cestě potkává mrtvé chlapce, se kterými se němými gesty dorozumívá. Dívky ji následují a snaží se ji zadržet, ona je nevnímá, nevnímá ani své dítě, jen zpívá a putuje za svým mrtvým mužem.

Milá: **Na vysoké skále bílé mraky plují
nade mnou pode mnou
a na mne volají**

**Na vysoké skále vody se tam vlní
nade mnou pode mnou
a mne si žádají**

**Na vysoké skále hvězdné koně letí
nade mnou pode mnou
a mne vozit chtějí**

**Na vysoké skále hlubiny se skvějí
nade mnou pode mnou
už na mne čekají**

Vytrhne se dívkám a „vrhá se do propasti“ – do náruče mrtvého Milého.

Dívky: **Hlubino hlubinná, náruči otevřená
že jsi ty hladová ji pohltila**

Vydají se na cestu k Milé a Milému, aby je spolu pohřbili, tiše

zpívají.

**Líbal se spolu na tom rudém poli
že kolem krev teče neviděli oni**

**Pak spolu ulehli na to rudé pole
ani neviděli co je kolem krve**

**A když z nebe hvězdy padati začaly
oni ty hvězdičky ani neviděli**

**Nebyly to hvězdy, byly to kameny
necítili oni ty strašlivé rány**

**Kdyby samo nebe zvýšín k zemi kleslo
ani tohle by je probudit nemohlo**

Po pohřbu Milého s Milou se obracejí k dítěti, které chová jedna z dívek, šeptají k němu s nadějí a pomalu odcházejí.

**Tebe se voda netkla
vichry tě neodnesly
ohně nesežehly
Tebe se voda netkla...**

KONEC

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

VILIAM

KLIMÁČEK

ČECHOV – BOXER

MÁMENIE CÁRSKEJ TELEVÍZIE

FARAÓNOM VYKRÁDAČ HROBOV

Osoby: 4 muži (střední věk) **+ 4 ženy** (tři mladšího středního věku, jedna starší): Hlavní postavou je A.P. Čechov – spisovatel a lékař; další: Lika Mizinovová – zde Čechovova osudová láska; Marie P. Čechovová – mladší sestra Čechova, která skutečně žila; M.L. Astrov – přítel a lékař, jde o postavu z Čechovovy hry Strýček Váňa, rozsahem největší „lékařská“ postava jeho her; J.K. Lvov – obdivovatel Čechova a zemský lékař, postava ze hry Ivanov; I.R. Čebutykin – vojenský doktor, postava ze hry Tři sestry; Medvěďárka – čečenská umělkyně; Ellén Homérovna Dorn – redaktorka Carské televize, jméno odvozeno od postavy doktora Dorna - posledního ze čtveřice „Čechovovských doktorů“.

Místo a doba děje: Čechovova usedlost v Melichově, říjen 1896, několik dní po totálním fiasku Čajky (Racka) v Alexandrinském divadle a rok poté.

Text této slovenské hry byl v originále otištěn v časopise Svět a divadlo 3/2001. Její autor Viliam Klimáček je „dvorním

autorem“ divadla GUnaGU, nejmenšího bratislavského divadla. Jak říká Martin Porubjak, který do SaDu napsal ke hře *Čechov - boxer* doprovodný článek *Obrazy vlastnej biedy: „Klimáček a GUnaGU robia dnes na Slovensku najaktuálnejšie a nájkonzekventnejšie politické divadlo“*.

Obecně lze o tomto divadle ještě říci, že happyend zde nebývá zvykem, a pokud se přece jen objeví, pak jde o happyend, který vůbec není „happy“.

„Klimáček je smutný autor. Zato my diváci sa vGUnaGU na jeho kúskoch bavíme.

Tú schopnosť sme totiž vďaka Bohu zatiaľ nestratili: smiať sa z vlastnej biedy.“

(M. Porubjak)

Hra *Čechov - boxer* souvisí s Klimáčkovou krátkou prózou – fikcí *Televízna tvorba A.P. Čechova*, podle které v Rusku existovala od roku 1893 *Cárská televízia (CT)*, která se zaměřovala na prominentní autory Ruska, tudíž roku 1896 její dramaturgie oslovila i Čechova. Čechov souhlasil, a zejména po petrohradském neúspěchu své hry *Čajka* se plně oddal do služeb nového média. Pro CT napsal nejprve jednoaktovku *Medvěd*, díky které se prý pravděpodobně poprvé v historii před televizní kamerou objevilo živé zvíře. Výsledkem bylo těžké zranění maskérky a smrt kameramana Schmidteho, ale bylo dosaženo prvenství. Po příchodu Čechova do CT se zanedlouho stal nejoblíbenějším seriálem *Petrohradský kotilión*, nekonečný sled bálů a čajových sedánek petrohradské smetánky.

Klimáček svou „cimrmanovskou“ fikci, ve které velmi zručně pracuje s fakty z Čechovova života a ze života a politiky Ruska (a přeneseně nejen Ruska), dovádí do „černohumorných důsledků“. Hry *Čechov - boxer* se týká zejména pasáž, podle které je Čechov údajně „vynálezcem“ sitcomu: CT začala natáčet seriál *Tři sestry*, novátorský z několika hledisek. Žánr definovalo Čechovovo lakonické „*núžna sid'et' vkómnate*“, (je třeba sedět vpokoji) – z čehož právě vznikla populární zkratka „sitcom“. Vysílalo se údajně zásadně naživo, a proto se žádná část sitcomu *Tři sestry* nezachovala. Při stejné příležitosti byl prý také objeven takzvaný „předehraný smích“. Sám Čechov ale ze svého díla nijak neprofitoval a s výsledným tvarem nebyl spokojen. S padesátým šestým dílem *Třech sester* svou spolupráci s CT ukončil a nikdy víc pro ni nepracoval. Nejlepší momenty ze sitcomu zpracoval podle Klimáčkovy verze v pozdější divadelní verzi. Další osudy CT prý byly tristní, smetla ji říjnová revoluce 1918. Lenin preferoval zejména agitky a sláva ruské televize byla pak vzkříšena až po druhé světové válce. Klimáček svou „hořkosladkou“ fikci (jak je zřejmě „hořkosladké“ celé jeho dosavadní dílo) uzavírá: „*Váčšinový divák dneška, divák nechodiaci do divadiel, divák televízny – sa vlastne zrodil nechtiac a tak trochu aj proti voli, ale zároveň predsa len spomocou geniálneho Čechova, priekopníka katódovej obrazovky. Ale také sú už paradoxy umenia.*“

V předmluvě k vlastnímu textu hry upozorňuje autor na poznámkový aparát neboli na „hru s hrou“. Obsahuje 64 odkazů. Jen díky nim může čtenář dokonale pochopit mnohé motivy a situace ze hry, uvedené reálie, jména postav, identifikovat citáty z Čechovových her, slovní hříčky a uvádět si je do souvis-

losti s dějem. Hra *Čechov - boxer* bude samosebou mnohem bližší těm čtenářům, kteří jsou obeznámeni s Čechovovou tvorbou. Pro takové čtenáře je přímo rozkoší objevovat nové a nové významy jednotlivých replik a situací, odkrývat jejich vtip i mrazivost z vnějších souvislostí. V. Klimáček zná a parafrázuje postupy Čechova, atmosféru jeho her, zručně pracuje s čechovovskými motivy a parafrázuje také jeho situace. Svou hrou se k ruskému klasikovi hlásí, a jak sám uvádí v odkazu č. 1 poznámkového aparátu, snažil se vyjádřit Čechovovi poctu. Na druhé straně je však nutno podotknout, že hra *Čechov - boxer* je typickou myšlenkovou konstrukcí, která právě bez znalosti souvislostí může působit jako „příliš intelektuální hříčka“.

Následující část v žádném případě nebude, a ani se nesnaží být komplexním výkladem spojnic textu Klimáčkovy hry s dílem a životem Čechova. Jde (ostatně jako vždy v této rubrice) o přiblížení děje, které, jak se domnívám, spolu s výše uvedeným bude stačit k tomu, aby čtenář posoudil, zda hra *Čechov - boxer* může být dalším příspěvkem do „divadla jeho srdce“.

První dějství – kokain.

Doktoři Čebutykin a Lvov diskutují o náhlém onemocnění Čechova, které bylo způsobeno neúspěchem jeho hry *Čajka* v Petrohradě. Čebutykin vypráví Lvovi o tom, jak se Čechov jednou ráno vzbudil a zjistil, že se proměnil v boxera. Čechovova sestra Marie o bratra pečuje. Čebutykin se jí dvoří, ona ho odmítá, trápí se kvůli bratrovi. Stýská si oběma přátelům, že bratr už ani nechce nikoho léčit, jen medvěda jedné potulné medvědářky. Objevuje se Čechov v boxerských rukavicích a jeho jednání i vzhled potvrzují vše, co jsme se o něm doposud dozvěděli. Je k přátelům strohý a ironický. Marie bratra přemlouvá, aby se léčil, aby jedl, ale on teď myslí jen na medvěda - pacienta. Hosté spolu s Čechovem odejdou a Marie se o samotě lituje, je ošklivá a dobrá jen k tomu, aby sloužila. V tom rozpoložení ji najde nový host – Astrov. Přichází zjevně po dlouhé době a přináší novinky ze světa. Na rozdíl od Čebutykina a Lvova se zdá být Astrov optimističtější, plný elánu, jedná s Čechovem jako nově příchozí, který neví, do jaké situace přišel. Čechov se vyznává ze svých pocitů beznaděje, postrádání smyslu v čemkoli, lítosti z propadu své hry na divadle. Ve druhém plánu sledujeme „kokainový trip“ – tanec Medvědářky. Čechov si stěžuje, že nemůže psát, protože všem ubližuje – uráží ženy. Směje se Astrovově touze poznat pocit z tvorby. Je sarkastický. Astrov Čechova povzbuzuje, prý v Petrohradě je žádaným autorem, ale Čechov je hluboko ponořen do své letargie. Se smutkem vzpomíná na dětství, kdy se současnými přáteli a Likou (budoucí osudovou láskou) hráli divadlo. Lika odešla do divadla v Petrohradě. Čechov tuší, že zemře kvůli kokainu a prosí Astrova, aby to neprozradil. Chce, aby se říkalo, že zemřel na souchotě.

Marie se trápí čím dál víc, nikdo ji nemiluje, jen Čebutykin se jí vnucuje, ale toho ona nechce, miluje zřejmě Astrova. Lvov po chvíli přiběhne se zprávou, že Marie skočila do rybníka. Čebutykin to paradoxně chápe jako důkaz, že ho Marie miluje.

Druhé dějství – Lika

Čebutykin netaktně hovoří o statistice sebevražd v Rusku.

Naštěstí Marie pouze prochladla. Čebutykin náhle konstatuje, že „Marie bylo jeho sto třicáté osmé fiasko...“. Myslí pouze na sebe. Lvov jím pohrdá, nadává mu do šarlatánů, sám má o Marii upřímnou starost.

Za Čechovem náhle přijíždí Lika. Vyjde však najevo, že ji pozval Astrov, aby přijela, když je s Čechovem zle. Čechova to urazí. Zjišťuje, že Liku z divadla vyhodili a ona teď studuje zpěv a má spoustu jiných plánů. Dozvídáme se něco o „pravidlech“ vztahu Liky a Čechova. Kdysi se rozešli-nerozešli, dali si svobodu, ale stále k sobě nějak patří. Lika roztrušuje po salonech, že žije s Čechovem, a tím si podle něj jen dělá reklamu. Lika ho ujišťuje o své upřímné lásce – nosí jeho prsten. Čechov trpce konstatuje, že se celý život pouze míjejí, resp. Lika ho „předbíhá“. Lika na oplátku říká Čechovovi, že každý ví, že hra Racek (Čajka) je o ní. Stříhem ho žádá, aby s ní měl dítě. To Čechov ironicky komentuje jako její „další pokus“ o změnu. Lika se brání, prý chce žít s Čechovem kdekoli, mimo velký svět. Oznamuje mu, že dala jeho hry do televize. To Čechova vyděsí. Lika ho dále láká, aby s ní odjel a on nakonec souhlasí s tím, že už budou stále jen spolu – na Kavkaze. Do jejich „smíření“ a v okamžiku, kdy Čechov podepisuje smlouvy pro televizi, vstupuje Marie s oznámením, že přišla televize a je dojata, že „Antoša prorazil“. Následuje trapná situace, kdy redaktorka Dorn vůbec neví, který z přítomných mužů je Čechov, a ten si uvědomuje, s kým, resp. s čím má tu čest. Upozorňuje Liku, že přijímá televizi jen kvůli ní. Odchází natáčet do sadu.

Mezitím Čebutykin zpovídá Marii, proč se pokusila o sebevraždu. Znovu ji žádá o ruku. Lvov se při tom vyptává na to, jak a kde jeho obdivovaný Čechov spí a chce vidět jeho postel. Lika svádí Astrova, ale on se ji snaží navést na „normální rozhovor“ o obyčejných věcech. Ten sice dál probíhá, ale pod ním pokračuje – už vzájemné – svádění. Podobně jako Lika s Astrovem „režirují“ svůj dialog, režiruje redaktorka Dorn rozhovor s Čechovem pro televizi. Díky tomu je vše v domě i kolem domu vzhůru nohama, zdevastovaná zahrada atd. Astrov ukazuje Lice své „mapy slušných lidí“. Mapy z mládí jsou celé zelené, protože optimisticky věřil, že slušných (zelených) lidí je moc. Na mapách z poslední doby už zelené barvy znatelně ubylo ve prospěch kontrastní bílé. Astrov líčí, jak je při návštěvách nemocných nucen poslouchat jen stesky a strasti. Ti, kteří se mu svěřují, se osvobozují, ale on se pak vláčí domů jako zbitý pes. Pak doma kreslí mapy a pláče. Sám sebe označuje jako bílého, ovšem Antoša Čechov je podle něj zelený. Na Astrovových mapách jsou označena i místa, kde prožil něco, co nechce zapomenout, milostná vzplanutí atp. Díky hovoru nad mapami vytryskne z Astrova vyznání Lice jako gejzír. Bránil se prý velkému citu k ní kvůli příteli Čechovovi, nechtěl mu ji přebrat. Teď je ale příchod Čechov se sestrou Marií přistihnou v okamžiku polibku. Nato Čechov vyhání televizní štáb ze svého domu. Uvědomil si, že je pro ně jen materiál. Na nastalé trapno reaguje každý po svém. Astrov žádá Čechova o facku, Lika chce vysvětlovat, Čechov se sarkasticky vysmívá představě společného života na Kavkaze, vyhání Liku i s televizí a odchází, Astrov za ním, Marie upřímně nechápe, jak to, že Liku všichni milují. Čechov se vrací s dávkou kokainu. Najde ho tu obdivovatel Lvov s Čechovovým polštářem v náručí.

Nabízí mu své služby, je Čechovovi oddán, chce být doslova jeho polštářem. Čechov to chápe jako nabídku homosexuality a vyhodí ho. Pak pláče Marii na rameni, že urazil člověka. Zdrčeného Lvova utěší Lika, Marie se rozhoduje vzít si Čebutykina, který už „zařizuje“ pokoj televizním přijímačem, Astrov odjíždí a Čechov končí tancem v drogovém opojení.

Mezi druhým a třetím dějstvím uplyne jeden rok.

Třetí dějství – Souboj

Čechov sleduje televizi – polovinu jeviště oddělenou průsvitnou látkou. Kdesi vedle se koná svatba Marie s Čebutykinem. VTV právě začíná pilotní díl seriálu Tři sestry – „Do Moskvy“. Čechov se děsí toho, co vidí „na obrazovce“ – veškeré atributy sitcomu (obrovská sedačka uprostřed místnosti, nahraný smích). Postavu Olgy hraje Marie, Mášu hraje Lika, Irinu redaktorka Dorn a Tuzenbacha Astrov. Jejich výstup je parafrází na skutečné Čechovovy Tři sestry. Repliky a jejich pořadí se ale postupně původní hře čím dál víc vzdalují, jsou proložené smíchem, Čechov to všechno sleduje s narůstajícím vztekem. Z jeho monologu se dozvídáme, co předcházelo uvedení jeho díla v TV – naslibovali mu přední herce, režiséra, všechno v nejlepší kvalitě, a přitom z dramatu udělali frašku! Čechov věří, že v budoucnosti budou v televizi jen moudří lidé, kteří si nedovolí lidem předkládat brak.

Čechov televizní přijímač rozbije, nevěsta Marie přichází pro bratra, aby ho vtáhla do svatebního veselí. Ženich jí jde pomoci, láká Čechova na box. V minulosti prý už vyhrál mnoho zápasů. Čechova zjevně trápí, že přátelé s ním boxovat odmítají.

Na svatbu přijíždí – pozdě – Lika a Lvov. Hádají se, Lika Lvovi stále něco vyčítá. Do setkání nových hostů s novomanželkou Marií vbíhá nešťastná Medvěďárka, které utekl vylekaný medvěd. Všichni ho spěchají hledat, Lika zůstává, protože přišel opilý Astrov. Lika ho provokuje („vím, že si na mě myslíváš“). Vysmívá se mu, že si na mapě nemohl zakreslit křížek jako označení milostného dobrodružství s ní. Ale Astrov jí ukazuje mapu s vypálenou dírou uprostřed, která je zobrazením Liky. Symbolem místa, odkud vytekla veškerá Astrovova víra v lidstvo. Astrov Lice vyčítá – ztratil kvůli ní přítele Čechova, který přestal psát, jen boxuje, chce se dát zabít. A Lika, která jediná by tomu mohla zabránit, je tak zkažená. Ale Astrov Lice neporadí co by měla udělat pro Čechova a jde se dál opíjet.

Následuje setkání Liky s Čechovem – ona mu pochlebuje, prý seriál Tři sestry je nesmírně populární. Čechov jí už ale nevěří nic, ani další vyznání lásky. Ponižuje ji a fyzickým násilím donutí, aby mu přešla svou „rolí“ v reklamě na hygienické vložky, která běží často v TV. Pak Čechov Liku zabije. Lvov, když to zjistí, vyzve Čechova na souboj. Čechov nabízí box, Lvov chce pistole, ale Čechovovy ruce přirostlé k boxerům nemůžou střílet. Čebutykin se snaží oba uklidnit, ale oni ho nevnímají. Nakonec mají oba boxerky a v nich pistole. Čechov si ještě šňupne kokainu. Astrov je jeho „trenérem“, odejde s oběma muži mimo.

Na scéně se odehrává rádoby nezávazný rozhovor zbylých postav, Marie o souboji nic netuší. Zdátky zazní výstřel. Ze tmy se nakonec ale vrací pouze ztracený medvěd.

Pavla Morávková